

Bosna i Hercegovina

Босна и Херцеговина

Sud Bosne i Hercegovine

Суд Босна и Херцеговина

Predmet broj : S1 1 K 018711 23 Krž 7

Datum donošenja: 11.05.2023. godine

Datum pismenog otpravka: 09.6.2023. godine

Pred Apelacionim vijećem u sastavu:

sudija Amela Huskić, predsjednica vijeća

sudija Redžib Begić, član vijeća

sudija Zvezdana Antonović, član vijeća

PREDMET TUŽILAŠTVO BOSNE I HERCEGOVINE

protiv optuženog

LUKE DRAGIČEVIĆA I DRUGIH

DRUGOSTEPENA PRESUDA

Tužilac Tužilaštva Bosne i Hercegovine: Džermin Pašić

Branilac optuženog Luke Dragičevića: Advokat Miodrag Stojanović

Branilac optuženog Obrada Poluge: Advokat Petko Pavlović

Branilac optuženog Novaka Poluge: Advokat Veljko Čivša

Braniteljica optuženog Dragana Šekarića: Advokat Nina Kisić

Branilac optuženog Olivera Krsmanovića: Advokat Slaviša Prodanović

Branilac optuženog Petka Inđića: Advokat Senad Dupovac

Branilac optuženog Radojice Ristića: Advokat Nenad Rubež

Branilac optuženog Miodraga Mitrašinovića: Advokat Miloš Perić

Sud Bosne i Hercegovine, Sarajevo, ul. Kraljice Jelene br. 88

Telefon: 033 707 100, 707 596; Fax: 033 707 225

U IME BOSNE I HERCEGOVINE!

Sud Bosne i Hercegovine, Odjel I za ratne zločine, u vijeću Apelacionog odjeljenja, sastavljenom od sudije Amele Huskić, kao predsjednice vijeća, te sudija Redžiba Begića i Zvezdane Antonović, kao članova vijeća, uz sudjelovanje pravnog savjetnika Nedima Muminovića, u svojstvu zapisničara, u krivičnom predmetu protiv optuženih Luke Dragičevića i drugih, zbog krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. u vezi sa članom 22. Krivičnog zakona Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, odlučujući o žalbi Tužilaštva Bosne i Hercegovine, te žalbama branioca optuženog Obrada Poluge, advokata Petka Pavlovića, branioca optuženog Novaka Poluge, advokata Veljka Čivše, branioca optuženog Dragana Šekarića, advokata Nine Kisić, branioca optuženog Olivera Krsmanovića, advokata Slaviše Prodanovića, branioca optuženog Petka Inđića, advokata Senada Dupovca, branioca optuženog Radojice Ristića, advokata Nenada Rubeže i branioca optuženog Miodraga Mitrašinovića, advokata Miloša Perića, izjavljenim protiv presude Suda Bosne i Hercegovine broj: S1 1 K 018711 15 Kri od 21.10.2022. godine, nakon održane javne sjednice vijeća dana 11.05.2023. godine u prisustvu tužioca Tužilaštva Bosne i Hercegovine Mirze Hukeljića (u zamjeni za tužioca Džermine Pašića), optuženih Luke Dragičevića, Obrada Poluge, Novaka Poluge, Dragana Šekarića, Olivera Krsmanovića, Petka Inđića i Radojice Ristića, te branioca optuženog Luke Dragičevića, advokata Miodraga Stojanovića, kao i branilaca ostalih optuženih, advokata Petka Pavlovića, Veljka Čivše, Nine Kisić, Slaviše Prodanovića, Senada Dupovac, Nenada Rubeža i Miloša Perića, a u odsustvu uredno obaviještenog optuženog Miodraga Mitrašinovića, na osnovu člana 310. stav 1. i člana 313. Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine, donio je slijedeću:

P R E S U D U

Odbijaju se, kao neosnovane, žalba Tužilaštva Bosne i Hercegovine, te žalbe branilaca optuženih Obrada Poluge, Novaka Poluge, Dragana Šekarića, Olivera Krsmanovića, Petka Inđića, Radojice Ristića i Miodraga Mitrašinovića, te se prvostepena presuda Suda Bosne i Hercegovine broj: S1 1 K 018711 15 Kri od 21.10.2022. godine **potvrđuje**.

O B R A Z L O Ž E N J E

I TOK POSTUPKA

1. Presudom Suda Bosne i Hercegovine (*u daljem tekstu: Sud BiH/sud*), broj: S1 1 K 018711 15 Kri od 21.10.2022. godine optuženi Obrad Poluga, Novak Poluga, Dragan Šekarić, Oliver Krsmanović, Petko Inđić, Radojica Ristić i Miodrag Mitrašinović su oglašeni krivim da su radnjama opisanim u izreci presude počinili krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. u vezi člana 22. Krivičnog zakona Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (*u daljem tekstu: KZ SFRJ*), za koje su im izrečene kazne zatvora u trajanju od po 13 (trinaest) godina. Istom presudom je odlučeno da se u izrečenu kaznu zatvora optuženima ima uračunati vrijeme provedeno u pritvoru.
2. Tačkom II pobijane presude Sud je primjenom odredbe člana 284. tačka c) Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine (*u daljem tekstu: ZKP BiH*), od optužbe oslobodio optuženog Luku Dragičevića da je na način opisan izrekom presude počinio krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. u vezi člana 22. Krivičnog zakona SFRJ.
3. Istom presudom optuženi su primjenom člana 188. stav 4. i 189. stav 1. ZKP BiH oslobođeni dužnosti da naknade troškove krivičnog postupka.
4. Oštećeni u ovom krivičnom predmetu su upućeni sa imovinskopравnim zahtjevima na parnicu, kako nalaže odredba člana 198. stav 2. i 3. ZKP BiH.

II ŽALBE I ODGOVORI NA ŽALBU

5. **Protiv navedene presude žalbu je izjavio tužilac Tužilaštva Bosne i Hercegovine** (*u daljem tekstu: Tužilaštvo BiH/ Tužilaštvo*), u odnosu na oslobađajući dio presude, i to zbog bitne povrede odredaba krivičnog postupka, te zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, dok je na osuđujući dio presude izjavljena žalba u odnosu na odluku o krivičnopravnoj sankciji, sa prijedlogom da vijeće Apelacionog odjeljenja žalbu uvaži kao osnovanu, ukine ili preinači prvostepenu presudu, te optuženog Luku Dragičevića oglasi krivim za krivično djelo koje mu je optužnicom stavljeno na teret, a ostale optužene osudi na kaznu zatvora u dužem trajanju.

6. **Žalbu protiv navedene presude izjavili su i branioci optuženih Obrada Poluge, Novaka Poluge, Dragana Šekarića, Olivera Krsmanovića, Petka Inđića, Radojice Ristića i Miodraga Mitrašinovića.**

7. **Branilac optuženog Obrada Poluge, advokat Petko Pavlović, prvostepenu presudu pobija iz razloga** bitne povrede odredaba krivičnog postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, odluke o krivičnopravnoj sankciji i imovinskopravnom zahtjevu, kao i zbog povrede Ustava BiH i Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda (*u daljem tekstu: EKLJP*), sa prijedlogom da apelaciono vijeće žalbu uvaži i preinači pobijanu presudu na način što će Obrada Polugu osloboditi od optužbe, ili da ukine pobijanu presudu i odredi održavanje pretresa pred vijećem Apelacionog odjeljenja Suda BiH.

8. **Branilac optuženog Novaka Poluge, advokat Veljko Čivša žalbu je izjavio** zbog povrede EKLJP, bitnih povreda odredaba krivičnog postupka i pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja sa prijedlogom da se usvajanjem žalbe pobijana presuda ukine i odredi održavanje glavnog pretresa.

9. **Braniteljica optuženog Dragana Šekarića, advokat Nina Kisić žalbom prvostepenu presudu pobija** zbog bitne povrede odredaba krivičnog postupka, povrede krivičnog zakona, pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja i zbog odluke o krivičnopravnoj sankciji, sa prijedlogom da apelaciono vijeće istu uvaži, pobijanu presudu ukine radi postojanja bitnih povreda odredaba krivičnog postupka i održi ponovni glavni pretres ili da pobijanu presudu preinači na način da će na utvrđeno činjenično stanje ispravno primijeniti odredbe materijalnog prava ili ukoliko zaključi da su navedeni žalbeni osnovi neosnovani, da optuženom Šekariću izrekne krivičnopravnu sankciju u znatno kraćem trajanju.

10. **Branilac optuženog Olivera Krsmanovića, advokat Slaviša Prodanović žalbu je izjavio** zbog bitnih povreda odredaba krivičnog postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i odluke o krivičnopravnoj sankciji, sa prijedlogom da apelaciono vijeće žalbu uvaži, ukine pobijanu presudu i odredi održavanje pretresa ili ukoliko ne utvrdi bitnu povredu odredaba krivičnog postupka, preinači pobijanu presudu u smislu člana 314. ZKP BiH i optuženog oslobodi od optužbe.

10. Branilac optuženog Petka Inđića, advokat Senad Dupovac prvostepenu presudu pobija zbog bitnih povreda odredaba krivičnog postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, povrede krivičnog zakona i odluke o krivičnopravnoj sankciji, sa

prijedlogom da vijeće Apelacionog odjeljenja Suda BiH prihvati žalbu branioca kao osnovanu, pobijanu presudu ukine i odredi održavanje pretresa na kojem će se ponoviti izvedeni dokazi, te izvesti novi radi potpunijeg i pravilnijeg utvrđivanja činjeničnog stanja, nakon čega će optuženi Petko Inđić biti oslobođen od optužbe, ili da vijeće preinači pobijanu presudu i optuženog oslobodi od optužbe.

11. **Branilac optuženog Radojice Ristića, advokat Nenad Rubež prvostepenu presudu pobija** zbog bitnih povreda odredaba krivičnog postupka, povrede krivičnog zakona i pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, te predlaže da se žalba usvoji, ukine presudu u odnosu na optuženog Radojicu Ristića i zakaže pretres, te ponovo izved dokazi saslušanjem svjedoka: Krstu Papića, Miću Jovičića, Dušana Božića, Milana Ilića, Vinka Nikolića, Mileta Joksimovića, Momira Uljara i Gorana Božića, te nakon toga donese oslobađajuću presudu u odnosu na Radojicu Ristića.

12. **Branilac optuženog Miodraga Mitrašinovića, advokat Miloš Perić** žalbu je izjavio zbog zbog bitnih povreda odredaba krivičnog postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, povrede krivičnog zakona i odluke o krivičnopravnoj sankciji, sa prijedlogom da apelaciono vijeće uvaži žalbu, preinači prvostepenu presudu i optuženog Mitrašinovića na osnovu člana 284. tačka c) u vezi sa članom 3. stav 2. ZKP BiH oslobodi od optužbe, ili da na osnovu člana 315. stav 1. tačke a) i b) ZKP BiH rješenjem ukine prvostepenu presudu i odredi održavanje pretresa pred ovim vijećem.

13. **Odgovore na žalbu Tužilaštva BiH** su dostavili branioци optuženih Obrada i Novaka Poluge, Dragana Šekarića, Olivera Krsmanovića, Petka Inđića, Ristić Radojice i Miodraga Mitrašinovića, kojima su predložili da vijeće Apelacionog odjeljenja, uvažavanjem njihovih žalbi, žalbu Tužilaštva odbije kao neosnovanu.

14. **Branilac optuženog Luke Dragičevića, advokat Miodrag Stojanović** je također dostavio odgovor na žalbu Tužilaštva kojom predlaže da se ista odbije kao neosnovana, a prvostepena presuda u oslobađajućem dijelu potvrdi.

15. **Postupajući tužilac Tužilaštva BiH nije dostavio odgovor** na izjavljene žalbe branilaca optuženih.

16. Na javnoj sjednici vijeća održanoj dana 11.05.2023. godine, u smislu člana 304. ZKP BiH u odsutnosti optuženog Mitra Mitrašinovića koji se nalazi u bjekstvu, tužitelj Tužilaštva BiH Mirza Hukeljić, u zamjeni za postupajućeg tužioca Džermina Pašića, kao i branioци optuženih su izjavili da ostaju u potpunosti pri svim navodima iz žalbi, kao i kod

datih odgovora na žalbu. Sa navedenim su se saglasili i optuženi, a optuženi Oliver Krsmanović je još jednom negirao svoje učešće u krivičnom djelu za koje se tereti, dok je optuženi Radojica Ristić obrazložio da se predmetni krivični postupak negativno odrazio na bolest njega i njegove supruge, kao i život njegove porodice.

17. Nakon što je u skladu sa odredbom člana 306. ZKP BiH ispitalo pobijanu presudu u okviru istaknutih žalbenih osnova i navoda, vijeće Apelacionog odjeljenja (*u daljem tekstu: Apelaciono vijeće/Vijeće*) je donijelo odluku kao u izreci iz razloga koji slijede.

III OPĆA PITANJA

18. Prije obrazloženja za svaki istaknuti žalbeni prigovor, Apelaciono vijeće napominje da je obaveza žalioaca da u skladu sa odredbom iz člana 295. stav 1. tačke b) i c) ZKP BiH, u žalbi navede kako pravni osnov za pobijanje presude, tako i obrazloženje kojim potkrepljuje osnovanost istaknutog prigovora.

19. Budući da apelaciono vijeće na osnovu odredbe iz člana 306. ZKP BiH presudu ispituje samo u granicama istaknutih žalbenih prigovora, obaveza je podnosioca žalbe da žalbu sastavi tako da ista može poslužiti kao valjana osnova za ispitivanje presude.

20. U tom smislu, podnosilac žalbe mora konkretizovati žalbene osnove iz kojih pobija presudu, precizirati koji dio presude, dokaz ili postupak suda osporava, te navesti jasno i argumentovano obrazloženje kojim će potkrijepiti istaknuti prigovor.

21. Samo paušalno označavanje žalbenih osnova, jednako kao i ukazivanje na navodne nepravilnosti u toku prvostepenog postupka, bez preciziranja na koji žalbeni osnov se podnosilac žalbe poziva, nije valjana osnova za ispitivanje prvostepene presude zbog čega će apelaciono vijeće neobrazložene i nejasne žalbene prigovore *prima facie* odbiti kao neosnovane.

22. Konačno, apelaciono vijeće ističe da valja imati u vidu da drugostepena presuda predstavlja odluku koja je donesena u žalbenom postupku, te kada je u pitanju njeno obrazloženje dovoljno je da se u njoj upućuje, odnosno da ona sadrži slaganje sa tvrđenjima i ocjenama nižestepenog suda u tom smislu da žalbeni sud u obrazloženju svoje odluke ukazuje na prihvatljivost stavova i ocjena nižeg suda, odnosno njegovih utvrđenja sa kojima se slaže. To znači da nije neophodno odgovoriti i obrazložiti svaki žalbeni navod, već je dovoljno da je drugostepni sud razmotrio osnovna pitanja koja žalbe

osporavaju i koja su od odlučujućeg značaja u donošenju konačne odluke o postojanju krivičnog djela i krivične odgovornosti.¹

IV ŽALBENI OSNOV BITNA POVREDA ODREDAVA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 296. STAV 1. U VEZI SA ČLANOM 297. ZKP BiH

(i) Standardi za odlučivanje po žalbi

23. U skladu sa članom 296. ZKP BiH, presuda se može pobijati zbog bitnih povreda odredaba krivičnog postupka. Bitne povrede odredaba krivičnog postupka propisane su članom 297. ZKP BiH.²

24. S obzirom na težinu i značaj počinjenih povreda postupka, ZKP BiH pravi razliku između onih povreda koje, ako se utvrdi da postoje, stvaraju neoborivu pretpostavku da su negativno uticale na valjanost izrečene presude (apsolutno bitne povrede) i povreda kod kojih se, u svakom konkretnom slučaju, ostavlja na ocjenu sudu da li je ustanovljena povreda postupka imala ili mogla imati negativan utjecaj na valjanost presude (relativno bitne povrede).

25. Apsolutno bitne povrede ZKP BiH taksativno su nabrojane u tačkama a) do k) stava 1. člana 297. ZKP BiH.

¹ Vidi Evropski sud, Garcia Ruiz protiv Španije, 1999-I, 31 EHRR 589 GC; Ustavni sud, odluke br. U 62/01 od 5. aprila 2002. godine i AP 352/04 od 23. marta 2005. godine

² Član 297. **Bitne povrede odredaba krivičnog postupka:** (1) Bitna povreda odredaba krivičnog postupka postoji: a) ako je Sud bio nepropisno sastavljen ili ako je u izricanju presude učestvovao sudija koji nije učestvovao na glavnom pretresu ili koji je pravomoćnom odlukom izuzet od suđenja, b) ako je na glavnom pretresu učestvovao sudija koji se morao izuzeti, c) ako je glavni pretres održan bez osobe čija je prisutnost na glavnom pretresu po zakonu obavezna ili ako je optuženom, branitelju, ili oštećenom protivno njegovom zahtjevu, uskraćeno da na glavnom pretresu upotrebljava svoj jezik i da na svom jeziku prati tok glavnog pretresa, d) ako je povrijeđeno pravo na odbranu, e) ako je protivno zakonu bila isključena javnost na glavnom pretresu, f) ako je Sud povrijedio propise krivičnog postupka o postojanju odobrenja nadležnog organa, g) ako je Sud donio presudu a nije bio stvarno nadležan ili ako je nepravilno odbio optužbu zbog stvarne nenadležnosti, h) ako Sud svojom presudom nije potpuno riješio predmet optužbe; i) ako se presuda zasniva na dokazu na kome se po odredbama ovog zakona ne može zasnivati presuda, j) ako je optužba prekoračena, k) ako je izreka presude nerazumljiva, protivrječna sama sebi ili razlozima presude ili ako presuda uopće ne sadrži razloge ili u njoj nisu navedeni razlozi o odlučnim činjenicama. (2) Bitna povreda odredaba krivičnog postupka postoji i ako Sud u toku glavnog pretresa ili prilikom donošenja presude nije primijenio ili je nepravilno primijenio koju odredbu ovog zakona, a to je bilo ili je moglo biti od utjecaja na zakonito i pravilno donošenje presude.

26. Ukoliko bi apelaciono vijeće našlo da postoji neka od bitnih povreda odredaba krivičnog postupka, obavezno je da u skladu sa odredbom iz člana 315. stav 1. tačka a) ZKP BiH, ukine prvostepenu presudu, izuzev u slučajevima iz člana 314. stav 1. ZKP BiH.³

27. Za razliku od apsolutnih, relativno bitne povrede nisu taksativno pobrojane u zakonu, već postoje u slučaju kada sud u toku glavnog pretresa ili prilikom donošenja presude, nije primjenio ili je nepravilno primjenio koju odredbu zakona o krivičnom postupku, ali samo ukoliko je to bilo ili je moglo biti od utjecaja na zakonito i pravilno donošenje presude.

28. U odnosu na navode da je povreda načela krivičnog postupka mogla imati negativan utjecaj na donošenje zakonite i pravilne presude, nije dovoljno da podnosilac žalbe jednostavno tvrdi da se procesna povreda *hipotetički* mogla negativno odraziti na donošenje zakonite i pravilne presude, već će žalbeno vijeće zaključiti da se povreda načela krivičnog postupka desila samo ako podnosilac žalbe ukaže da je ona materijalne prirode i da se ne može zaključiti da navedena povreda nije negativno utjecala na donošenje zakonite i pravilne presude. Naime, kada žalbeno vijeće smatra da je donesena zakonita i pravilna presuda bez obzira na povredu postupka takve prirode, žalbeno vijeće će zaključiti da član 297. stav 2. ZKP BiH nije prekršen.

(ii) Navodi žalbe Tužilaštva BiH

Žalbom Tužilaštva BiH navodi se da sud na osnovu izvedenih dokaza u odnosu na oslobađajući dio presude nije potpuno riješio predmet optužbe, niti je potpuno i pravilno utvrdio odlučne činjenice, što je za posljedicu imalo da presuda u ovom dijelu opće ne sadrži razloge o odlučnim činjenicama. Dalje je obrazloženo da u odnosu na optuženog Dragičevića, Sud nije u potpunosti riješio predmet optužbe u svim oblicima krivične odgovornosti, te obrazložio svaki dokaz pojedinačno i u vezi sa drugim dokazima.

³Član 314. **Preinačenje prvostepene presude:** (1) Vijeće apelacionog odjeljenja će, uvažavajući žalbu, presudom preinačiti prvostepenu presudu ako smatra da su odlučne činjenice u prvostepenoj presudi pravilno utvrđene i da se, s obzirom na utvrđeno činjenično stanje, po pravilnoj primjeni zakona, ima donijeti drukčija presuda, a prema stanju stvari i u slučaju povrede iz člana 297. stav (1) tačka f), g) i j) ovog zakona.

(iii) Odluka Apelacionog vijeća

29. Razmatrajući žalbu Tužilaštva BiH u pogledu navoda o počinjenju bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz člana 297. stav 1. tačka h) Apelaciono vijeće istu nalazi neosnovanom. Naime, ZKP BiH propisuje obavezu suda da riješi optužbu u cjelini, pod čim se podrazumijeva da svojom presudom obuhvati sve optužene i sva djela iz potvrđene optužnice (čl. 226. st. 1. ZKP-a BiH), odnosno na glavnom pretresu izmijenjene optužnice (čl. 275. ZKP-a BiH). Stoga, predmet optužbe Sud može riješiti samo izrekom presude, a da li je to učinio ocjenjuje se na osnovu objektivnog kriterijuma, i to tako što se jednostavno porede činjenični opisi svih djela iz podnesene, odnosno na glavnom pretresu izmijenjene optužnice i donesene presude.

30. Međutim, suprotno navodima žalbe, Apelaciono vijeće nalazi da je u konkretnom slučaju prvostepeni sud u cjelosti riješio predmet optužbe u odnosu na oslobađajući dio presude, odnosno da izreka oslobađajućeg dijela presude u potpunosti odgovara činjeničnom opisu optužnice. Dakle, primjenjujući prethodno navedeni objektivni kriterij u konkretnom slučaju (poredeći činjenični opis potvrđene optužnice i izreku presude), proizilazi da je sud, u oslobađajućem dijelu presude, izrekom presude obuhvatio činjenični opis potvrđene optužnice, iz kojeg razloga je žalba Tužilaštva BiH u ovom dijelu odbijena kao neosnovana. U tom smislu, važno je napomenuti da ni Tužilaštvo žalbom nije posebno konkretizovalo ovaj žalbeni razlog, iz kojeg razloga se ni vijeće nije upustilo u njegovo dalje preispitivanje.

31. Nadalje, pomenutom žalbom, Tužilaštvo BiH je prvostepenu presudu pobijalo ukazujući i na bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 297. stav 1. tačka k) ZKP-a BiH. Međutim, analizom žalbe Tužilaštva BiH u odnosu na oslobađajući dio presude, proizilazi da se istom, suštinski, osporava ocjena dokaza, odnosno činjenični zaključci suda u odnosu na oslobađajući dio presude, iz kojeg razloga će ovi navodi žalbe biti ispitani kroz žalbeni osnov iz člana 299. ZKP-a BiH (pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje).

(iv) Navodi žalbe branioca optuženog Obrada Poluge, advokata Petka Pavlovića

32. Branilac optuženog Obrada Poluge, advokat Petko Pavlović, u žalbi ukazuje na povredu iz tačke d) člana 297. ZKP-a BiH, koja se sastoji u povoljnijem tretmanu svjedoka iz čijih iskaza je vijeće crpilo činjenice na štetu optuženog, protivno članu 14. ZKP-a BiH, pri tome ukazujući na iskaze svjedoka ST-1, svjedoka Miće Jovičića, te djelimično iskaz

svjedoka Nebojše Ranisavljevića, Krste Papića i Dušana Božića, koji nisu ponovili svoje iskaze iz istrage na glavnom pretresu, zbog čega je iste trebalo ocijeniti nekonzistentnim i nekredibilnim, uzimajući u obzir da su na glavnom pretresu ovi svjedoci iskaze dali bez straha, nelagode i ucjene. U tom smislu, branilac ističe da Sud nikakav značaj nije dao dokazima odbrane, odnosno svjedocima saslušanim na glavnom pretresu (Radivoje Pljevaljčić, Momo Lorić, Slobodan Tešić i drugi), kao ni materijalnim dokazima (O-III-1 do O-III-23).

33. Takođe, žalbom ovog branioca istaknut je prigovor nezakonitosti dokaza, i to Zapisnika o saslušanju svjedoka Krste Papića tokom istrage, i to iz razloga što je isti sačinjen protivno odredbama članova 86. i 152. ZKP BiH.

34. Ova odbrana takođe navodi da je izreka presude nerazumljiva (povreda iz tačke k) člana 297. ZKP-a BiH) tako da činjenični opis u izreci ne sadrži subjektivni element krivičnog djela, neophodan da se djelo odredi. Pored toga žalbom branioca optuženog Obrada Poluge je istaknuto da pobijanom presudom nisu precizirane radnje optuženog Obrada Poluge poduzete dana 27.02.1993. godine, te radnje saoptuženih na koje je optuženi mogao uticati. Žalbom je dalje prigovoreno kredibilitetu svjedoka ST-1, čiji iskaz je, kako se žalbom tvrdi, osporen iskazima 12 svjedoka odbrane, zbog čega branilac zaključuje da nisu cijenjeni svi dokazi, niti je obrazložena vjerodostojnost i nedosljednost iskaza svih saslušanih svjedoka, te data ocjena protivrječnosti iskaza tih svjedoka. S druge strane, žalbom je istaknut prigovor na prihvatanje iskaza iz istrage svjedoka Krste Papića, Dušana Božića i Miće Jovičića, umjesto iskaza datih na glavnom pretresu, a za koje prihvatanje pobijanom presudom nisu dati valjani razlozi. Pored navedenog, ukazano je na izostanak ocjene dokaza svjedoka odbrane Gorana Božića i G.G., što čini povredu člana 290. stav 7. ZKP BiH, pri tome ukazujući da je vijeće u obzir uzelo dijelove iskaza svjedoka koji inkriminišu optuženog, a izostavilo i nije dalo ocjenu dijelova koji idu u korist optuženom. Izjavljenom žalbom je također ukazano na povredu člana 32., u vezi sa članom 29. stav 1. tačka f) ZKP BiH, iz razloga što o zahtjevu za izuzeće sudećeg vijeća nije odlučila Opća sjednica Suda BiH.

35. Dalje branilac ističe da su suprotno članu 281. i 290. stav 6. i 7. ZKP BiH pogrešno ocijenjeni dokazi pri utvrđivanju elemenata krivičnog djela, te odlučivanja o krivnji optuženog, čime je narušeno pravo optuženog da budu razmatrani svi dokazi i ocijenjeni primjenom načela *in dubio pro reo*. Tako odbrana optuženog Obrada Poluge cijeni da iskazi svjedoka ST-1 i Miće Jovičića ne predstavljaju dokaze van razumne sumnje, na

osnovu kojih, te uz primjenu načela *in dubio pro reo*, zaključak o krivnji optuženog nije jedini do kojeg je sud mogao doći.

(v) Navodi žalbe branioca optuženog Novaka Poluge, advokata Veljka Čivše

36. Žalbom odbrane optuženog Novaka Poluge je prvenstveno izražena sumnja u nepristrasnost sudećeg vijeća, uzimajući u obzir da je isto vijeće donijelo osuđujuću presudu u predmetu protiv Miće Jovičića, zbog čega branilac smatra da ovo vijeće nije smjelo postupati, a čime je povrijeđen član 6. stav 1. EKLJP, uz bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 279. stav 1. tačka b) ZKP BiH.

37. Dalje je žalbom navedeno da se odbrana nakon svakog otpočinjanja glavnog pretresa iznova protivila čitanju iskaza svjedoka Krste Papića, a odbijanje prijedloga za njegovo ponovno saslušanje predstavlja povredu iz člana 297. stav 2. ZKP BiH.

38. Izjavljenom žalbom branilac osporava i zakonitost iskaza svjedoka Krste Papića, datog, kako se žalbom tvrdi da proizilazi iz iskaza ovog svjedoka, pod pritiskom Tužilaštva, a koji nedostaci bi bili otklonjeni direktnim ispitivanjem svjedoka. Nezakonitost ovog dokaza je prouzrokovana i povredom člana 32. stav 1. Ugovoru o pravnoj pomoći u građanskim i krivičnim stvarima, s obzirom da je tužilac u Ambasadi BiH u Beogradu saslušao svjedoka, državljanina BiH sa prebivalištem u Beogradu, primjenom odredbi ZKP BiH, umjesto procesnog zakona R. Srbije. Pored toga, svjedok nije na glavnom pretresu izjavio da je vidio optuženog Novaka u školi u Prelovu, pa ni prilikom ispitivanja u R. Srbiji u Tužilaštvu za ratne zločine.

39. Takođe branilac žalbom ističe da dio iskaza svjedoka iz istrage, na okolnosti prisustva optuženog Novaka u školi, nije prezentiran svjedoku na glavnom pretresu, te stoga zaključuje da se ne može koristiti kompletan iskaz ovog svjedoka, već samo u mjeri u kojoj je isti prezentiran na glavnom pretresu. U pogledu zabrane korištenja zapisnika Tužilaštva za ratne zločine R. Srbije kao dokaza, istaknuto je da procesni zakon ne nameće takva ograničenja usljed imuniteta od Tužilaštva BiH. Pa tako tvrdi da je Sud u pogledu iskaza svjedoka ST-1 i Krste Papića datih u Tužilaštvu R. Srbije postupio različito, i to na štetu optuženog. Odbrana ovog optuženog je ukazala na neustavnost ograničenog imuniteta svjedoka Miće Jovičića, kao i direktno inkriminisanje samog sebe prilikom davanja svojih iskaza, i to zbog propusta da spriječi dešavanja na području odgovornosti njegovog bataljona, a prilikom čega mu nije dodijeljen branilac. Dalje branilac navodi da je obrazloženje svjedoka o razlozima promjene iskaza iz istrage potpuno jasno i logično.

Odbrana se poziva i na povredu odredbe člana 281. stav 2. ZKP BiH, te samim tim i člana 14. stav 2., kada su iskazi svjedoka odbrane Novaka Poluge odbijeni bez adekvatnih razloga o njihovoj vjerodostojnosti, u smislu odredbe člana 290. stav 7. ZKP BiH, i njihove korelacije sa iskazima svjedoka čiji iskazi su prihvaćeni.

40. Po stavu odbrane optuženog Poluge počinjena je i bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 279. stav 1. tačka k) ZKP BiH, jer je radnja izvršenja opisana kumulativno za sve optužene, bez individualizacije, a što je bitno u smislu člana 25. stav 1. KZ SFRJ. Na ovaj način za optuženog Novaka Polugu su izostale činjenice i okolnosti koje govore o njegovoj ulozi i doprinosu u ostvarenju zajedničke volje i odluke.

(vi) Navodi žalbe braniteljice optuženog Dragana Šekarića, advokata Nine Kisić

41. Prije svega braniteljica optuženog Dragana Šekarića ukazuje na bitnu povredu odredba krivičnog postupka iz člana 297. stav 1. tačka b), u vezi sa stavom 2. istog člana ZKP BiH, a iz razloga što je o tokom postupka postavljenom zahtjevu za izuzeće sudećeg vijeća odlučilo vanpretresno vijeće, a ne Opća sjednica Suda BiH, a do samog odbacivanja zahtjeva kao nedopuštenog za braniteljicu je došlo usljed doslovnog i suviše striktnog tumačenja člana 32. stavovi 1. i 4. ZKP BiH.

42. Prema navodima žalbe, okolnost koja je dovela u pitanje nepristrasnost sudećeg vijeća, nastala nakon početka glavnog pretresa, je ta da se radi o vijeću koje je razmatralo i prihvatilo Sporazum o priznanju krivnje Miće Jovičića, dakle vijeću koje je već učestvovalo u donošenju odluke koja se tiče poklanjanja vjere potencijalnim svjedocima Tužilaštva BiH, o činjenicama, o prihvatanju određenih dokaza i ocjene njihove vjerodostojnosti, te o činjeničnom stanju. Takvim upoznavanjem s dokazima u predmetu protiv optuženog Jovičića, odbrana smatra da je vijeće unaprijed zaključilo da postoji dovoljno dokaza o krivnji optuženog, u smislu člana 231. stav 6. tačka b) ZKP BiH. U tom smislu, postupljeno je i protivno članu 14. ZKP BiH donošenjem odluke o nedostavljanju prihvaćenog Sporazuma o priznanju krivnje odbranama optuženih.

43. Nadalje, odbrana optuženog Šekarića ukazuje i na bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 297. stav 1. tačka i) ZKP BiH. Tako navedenu povredu prepoznaje prvenstveno u prihvatanju iskaza svjedoka Miće Jovičića, i to iz razloga njegove obuhvaćenosti predmetnom optužnicom, a nakon čega je postupak razdvojen u odnosu na njega, te koji je završen osuđujućom presudom po sklopljenom sporazumu o priznanju krivnje s Tužilaštvom, što za odbranu čini spornom vjerodostojnost njegovog

iskaza usljed procjene interesa ovog svjedoka (ishodovanje sporazuma sa dogovorenom minimalnom krivičnopravnom sankcijom), kao i interesa Tužilaštva (da svjedoči protiv ostalih optuženih). U tom smislu ukazuje na odluke Ustavnog suda BiH broj: AP-1669/21 i AP-1788/22 (u vezi sa AP 3879/20). Tako odbrana optuženog Šekarića motiv svjedoka Jovičića da optužene tereti za nešto što nisu učinili (paragraf 324. pobijane presude), pronalazi u činjenici da je njegovo svjedočenje cijenjeno kao olakšavajuća okolnost prilikom izricanja krivičnopravne sankcije u razdvojenom krivičnom postupku vođenom protiv njega. Po ocjeni braniteljice, odlučne činjenice o počiniocima ubistava civila u Mušićima počivaju na iskazu samo jednog svjedoka, Miće Jovičića. Pa tako braniteljica osporava zaključak Suda da je iskaz ovog svjedoka potkrijepljen drugim dokazima, ukazujući na iskaze svjedoka Nebojše Ranisavljevića, koji negira prisustvo optuženog i svjedoka S. I., koji ga uopće ne spominje jer ga ne poznaje. Nadalje, žalbom se osporava prisustvo optuženog Šekarića u školi u Prelovu, dovodeći u vezu iskaz svjedoka Jovičića sa drugim dokazima, iskazom svjedoka Ranisavljevića, te materijalnim dokazima odbrane o drugim licima prezimena Šekarić u jedinici. Odbrana dalje tvrdi da su činjenice u pogledu dešavanja u selu Mušići takođe zasnovane samo na iskazu Jovičića, što je suprotno obavezujućoj praksi Ustavnog suda BiH. S tim u vezi, zaključak da je iskaz svjedoka Jovičića potkrijepljen iskazima svjedoka Krste Papića, Dušana Božića, Dragoljuba Čarkića i svjedoka ST-1, braniteljica osporava ukazujući da navedeni svjedoci imaju saznanja samo o tome da su pronađena i uklonjena tijela ubijenih, ali ne i ko i kada ih je ubio.

44. Žalbom je dalje navedeno da je Sud činjenice u pogledu prisustva i učešća u događajima u školi u Prelovu bazirao na svjedočenju ST-1, Zapisniku o saslušanju Dušana Božića iz istrage, Zapisniku o saslušanju Krste Papića iz istrage, prilikom čega nije primijenjena obavezujuća praksa Ustavnog suda BiH, i to u odnosu na iskaz svjedoka Gorana Božića koji je ocijenjen kao neistinit, a iz čijeg iskaza proizilazi neistinitost navoda iz Zapisnika o saslušanju Dušana Božića iz istrage, a istinitost njegovog svjedočenja na glavnom pretresu. Tako je postupljeno protivno sudskoj praksi prihvatanjem kao vjerodostojnih zapisnika o saslušanju svjedoka Dušan Božića i Papića iz istrage, iako su na glavnom pretresu negirali sadržaj istih, te su izvedeni dokazi u prilog tome. U prilog navedenom ukazuje na stav pretresnog vijeća MKSJ, u predmetu Limaj, da se nedosljedne izjave neće uzimati kao jedini ili glavni osnov za dokazanost činjenice. Takođe podsjeća i da je svjedok Dušan Božić 2017. godine izjavio da je optuženog Šekarića upoznao poslije rata, da ne zna da li je bio vojno angažovan i da li ima neki nadimak, te da nije izjavio da je vidio optuženog u školi u Prelovu. Navedenu povredu

braniteljica prepoznaje i kada je u pitanju iskaz svjedoka ST-1. Prije svega osporava kredibilitet ovog svjedoka ukazujući na svjedočenja njegove porodice i prijatelja da se radi o licu ograničene inteligencije (iskaz svjedokinje G.G.), dodatno opterećene zloupotrebom alkohola (iskaz svjedoka Gorana Božića). Ukazujući na benefite koje je svjedok ostvario svjedočenjem (mjesto za stanovanje, sredstva za život), odbrana tvrdi da je vjerodostojnost istog kompromitovana motivom da pomogne onome ko mu je to i omogućio. Tako navodi da ovaj svjedok na glavnom pretresu prvenstveno nije izjavio da je vidio optuženog Šekarića u školi u Prelovu, već tek nakon predočavanja zapisnika iz istrage, pri čemu je za odbranu nerazjašnjeno odakle svjedok poznaje optuženog. U konačnici zaključuje da se odlučujuće činjenice presude u odnosu na događaje iz škole u Prelovu zasnivaju na iskazu ovog svjedoka, čiju objektivnu i subjektivnu vjerodostojnost odbrana dovodi u pitanje.

45. Žalbom se dalje ukazuje na bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 297. stav 1. tačka k) ZKP BiH, sadržanu u izvođenju više protivrječnih dokaza, pri čemu je bila dužnost Suda obrazložiti iste, te primjenom načela *in dubio pro reo* tumačiti ih u korist optuženog, kako nalaže i praksa ESLJP. Tako braniteljica tvrdi da dokazi odbrane ukazuju da Tužilaštvo nije dokazalo učešće optuženog Šekarića u inkriminiranim događajima, kakav zaključak izvodi iz nesigurnosti svjedoka Miće Jovičića na glavnom pretresu da je kamion s Okolišta vozio optuženi Šekarić, zatim iskaza svjedoka Ranisavljevića da se radi o Bogdanu Šekariću, te iskaza ST-1 koji, kako se žalbom navodi, 22 godine nakon događaja svjedoči o prisustvu Dragana Šekarića u Prelovu, za kojeg je saznao kada je uhapšen. U odnosu na paragraf 321. presude, da u interventnoj četi nije bilo lice po imenu Bogdan Šekarić, braniteljica navodi da ST-1 nije svjedočio o tome, te da nisu svi optuženi bili pripadnici navedene čete, nego pripadnici VRS, koji navodi su irelevantni u vezi sa dokazima odbrane o Bogdanu i Miodragu Šekariću, pripadnicima Višegradske brigade. Pozivajući se na paragraf 238. pobijane presude, braniteljica ukazuje da prvostepeni sud nije obrazložio protivrječnost dokaza, Zapisnika o saslušanju Dušana Božića iz istrage, u odnosu na svjedočenje Gorana Božića, pripisujući mu motivaciju negiranja povezanosti s inkriminiranim događajem, a zanemarujući srž iskaza koji je saglasan iskazima Dušana Božića i Krste Papića sa glavnog pretresa. S druge strane, braniteljica postavlja pitanje zašto motivacija na isti način nije analizirana i u pogledu iskaza svjedoka ST-1 i Krste Papića. U konačnici odbrana optuženog Šekarića pobija i zaključak Suda o motivu svjedočenja Nebojše Ranisavljevića sa glavnog pretresa, uspoređujući ga sa pozicijom svjedoka Miće Jovičića, te ukazujući da svjedok ipak nije sklopio sporazum o priznanju

krivnje, da je odslužio svoju kaznu u Crnoj Gori, te da ne ovisi od ocjene Komisije Ministarstva pravde BiH u pogledu potencijalnog uslovnog otpusta.

(vii) Žalba branioca optuženog Olivera Krsmanovića, advokata Slaviše Prodanovića

46. Branilac optuženog Olivera Krsmanovića u žalbi ističe povredu iz člana 297. stav 1. tačka k) ZKP-a BiH, navodeći da ukoliko je Sud prihvatio da su svjedoci Jovičić i Ranisavljević govorili istinu (paragrafi 230. i 231. presude), Sud je trebao osloboditi od optužbe Krsmanovića, u pogledu prisustva optuženog na tri navedene lokacije. Takođe, branilac cijeni da iskazi ovih svjedoka nisu dovedeni u vezu sa iskazima svjedoka kojima sud jeste poklonio vjeru, a pored toga je naveo da u presudi se ne pominje njihovo svjedočenje na glavnom pretresu u pogledu optuženog Krsmanovića.

(viii) Žalba branioca optuženog Petka Inđića, advokata Senada Dupovaca

47. Branilac optuženog Petka Inđića u žalbi u najvećoj mjeri potencira da se presuda u odnosu na njegovog branjenika bazira na iskazu samo jednog svjedoka.

48. U tom smislu branilac je u žalbi naveo praksu Suda BiH u sličnim predmetima, kada se optužnica bazirala na izjavi samo jednog i to zaštićenog svjedoka, te mogućnosti osude, kao i relevantnu praksu EKLJP.

49. Naime, žalbom se tvrdi da je prvostepeno vijeće pobijanom presudom propustilo cijeliti sve izvedene dokaze, na način da je dokaze odbrane cijnilo pojedinačno i izolovano, ne dovodeći ih u međusobnu vezu, niti u vezu sa dokazima Tužilaštva BiH, zbog čega branilac sumnja u ispravnost utvrđenog činjeničnog stanja. U tom smislu, za odbranu optuženog Inđića prvostepeno vijeće nije dalo ocjenu protivrječnosti iskaza svjedoka, pogotovo svjedoka ST-1, na čijem iskazu se optužnica protiv njegova branjenika isključivo zasniva, a koji je pogrešno ocijenjen, kao i iskazi svih drugih svjedoka.

(ix) Žalba branioca optuženog Radojice Ristića, advokata Nenada Rubeža

50. Branilac optuženog Radojice Ristića, advokat Nenad Rubež, u žalbi ukazuje na povredu člana 251. stav 2. ZKP BiH koja se izvodi iz protivljenja odbrana da se iskaz svjedoka Krste Papića i zapisnik iz istrage o tome, koriste sa ranijeg pretresa, nakon ponovnog otpočinjanja glavnog pretresa, usljed odlaganja dužeg od 30 dana, što čini ove dokaze nezakonitim, u smislu člana 10. ZKP BiH. Pored toga, branilac ukazuje na

nezakonito postupanje tokom istrage, te na glavnom pretresu, a koje se sastoji u postojanju krivične odgovornosti svjedoka Papića, komadanta bataljona, zbog propusta da poduzme mjere razoružavanja lica i oslobađanja civila, nakon što je njegovo komandno mjesto bilo ugroženo. Stoga ukazuje na dužnost Tužilaštva da u konkretnoj situaciji po saznanju prekine saslušanje u istrazi ili mu postavi pravnog savjetnika, jer se svjedok nije znao koristiti svojim pravim, a prihvatanjem odgovora na pitanja kojima se sam inkriminiše, Tužilaštvo se koristilo obmanom, suprotno članu 86. tačka 7. ZKP BiH. Na ovo po stavu odbrane ukazuje i činjenica kratkog vremenskog perioda dobivanja imuniteta svjedoka, koji se sasluša u Beogradu, kao i da svjedok nije izričito tražio imunitet. Dalje je navedeno da svjedoku nije uručena Odluka o imunitetu, a niti je u potpunosti upoznat sa njenim sadržajem, kao ni sa ograničenjima imuniteta (radnja pomaganja u prikrivanju), a ista nije prezentovana ni sudu, niti je uložena kao dokaz. Žalbom je ukazano i da je ovaj svjedok tražio da mu se postavi pravni savjetnik, koji zahtjev je sud odbio iz razloga što mu je već dodijeljen imunitet, iako je svjedok, kako se žalbom tvrdi, saslušan na okolnosti i mimo imuniteta. U tom smislu, za odbranu je neprihvatljivo obrazloženje suda da je prelaznim odredbama Zakona o izmjenama i dopunama ZKP BiH i članu 7. ozakonjena neustavna odredba koja se odnosi na imunitete po ranijem zakonu, pogotovo uzimajući u obzir da je u vrijeme isticanja takvih prigovora, te davanja imuniteta svjedoku, ta odredba već bila neustavna. Takođe je obrazloženo da je svjedok Papić na glavnom pretresu samo izjavio da je optuženi Ristić bio pripadnik 1. čete 1. bataljona, ali ne i da ga je vidio prilikom inkriminisanog događaja. I žalbom ovog optuženog je ukazano da prihvatanje dijela zapisnika iz istrage (paragraf 246. presude) koji nije prezentovan i pročitano na glavnom pretresu svjedoku, na koji se on nije izjasnio i imao mogućnost da pobije svoj prethodni iskaz nije prihvatljivo kao dokaz, pogotovo jer odbrani nije omogućeno da ispita svjedoka na ove okolnosti. Stoga navod paragrafa 263. presude – da ga je vidio u školi sa ostalim optuženima, je za odbranu netačan, jer je u suprotnosti sa iskazima svjedoka Dušana Božića, Miće Jovičića i Krste Papića sa glavnog pretresa.

51. Nadalje, branilac bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 197. stav 1. tačka h) i k) ZKP BiH prepoznaje u nedostatku obrazloženja saizvršilaštva optuženih, konkretno činjenica i dokaza za svakog optuženog ponaosob (radnje izvršenja krivičnog djela, njihovu međusobnu vezu), zaključujući da su dokazi koji se odnose na ostale optužene cijenjeni i u pogledu optuženog Ristića. Dalje je žalbom prigovoreno izmjeni optužnice u pogledu činjeničnog opisa identifikacije pripadnosti vojnoj jedinici (umjesto pripadnici Interventne čete ili pripadnici 1. čete 2. Podrinjske brigade, izrekom presude je

navedeno samo pripadnici 2. Podrinjske brigade), povredom člana 280. ZKP BiH. Naime, neutvrđivanje pripadnosti četi i bataljonu (paragraf 189. presude) po stavu branioca je na štetu optuženog, jer je bitno za pravilno i činjenično utvrđivanje stepena odgovornosti, ko je izdao naređenje za izvršenje krivičnog djela i angažovanje vojnika. U tom smislu ukazano je da iskazi svjedoka i materijalni dokazi dokazuju da je optuženi bio pripadnik 1. čete 1. bataljona 2. Podrinjske lake brigade Višegrad, dakle ne Interventne čete niti grupe Milana Lukića, niti je ikad premješten u iste, što govori da mu nisu mogli izdati naređenja komandir Interventne čete niti Lukić. O tome, kao i da nije učestvovao u inkriminiranim događajima svjedočili su svjedoci Milan Ilić, Mićo Jovičić, Krsto Papić, Miloje Joksimović i Vinko Nikolić.

(x) Navodi žalbe branioca Miodraga Mitrašinovića, advokata Miloša Perića

52. Branilac optuženog Miodraga Mitrašinovića, u žalbi prije svega ističe povredu iz člana 297. stav 1. tačka b), uz stav da egzistiraju razlozi za izuzeće iz člana 29. stav 1. tačka f) ZKP BiH, a s obzirom da je isti podnesen van glavnog pretresa, odlučivanje je u nadležnosti Opće sjednice Suda BiH.

53. U smislu povrede iz tačke k) i odbrana optuženog Mitrašinovića ističe prigovor manjkavosti izreke i nekih dijelova obrazloženja presude u pogledu utvđivanja koje saizvršilačke inkriminirane radnje je na svakoj od lokacija poduzeo optuženi Mitrašinović. Nadalje, cijeni da vijeće zaključak zasniva na iskazu svjedoka ST-1, a paušalnim ocjenjuje zaključak Suda da je iskaz potkrijepljen iskazima svjedoka Papića, Dušana Božića, Jovičića i Ranisavljevića (Jovičić nije siguran u prisustvo, dok Ranisavljević kategorički izjavljuje da nije bio prisutan niti je učestvovao). S obzirom da se radi o presuđenim učesnicima inkriminiranih radnji, branilac obrazlaže da su svjedocima poznate sve okolnosti, te da nemaju ni razloga da lažno svjedoče u korist optuženog, pogotovo jer su njihovi iskazi potkrijepljeni iskazima svjedoka Papića i Dušana Božića sa glavnog pretresa. Stoga zaključuje da niko osim ST-1 nije na glavnom pretresu svjedočio o prisustvu optuženog, dok je njegov iskaz suprotan iskazima svjedoka Radomira Đurića i Lindo Vojka, koji su svjedočili da su optuženog kritičnog dana sreli u Užicu i Beogradu. Za odbranu je ostalo nerazjašnjeno zašto su kao dokazi prihvaćeni iskazi Ranisavljevića kao svjedoka iz istrage, kada mu je predočavan iskaz koji je dao Istražnom sudiji u Bijelom Polju u svojstvu osumnjičenog, ali s druge strane nije dozvoljeno saslušanje Jovičića u vezi njegove izjave date u Tužilaštvu BiH, kao i zašto Sud poklanja vjeru iskazima iz istrage Papića, Božića i Ranisavljevića, a ne onima s glavnog pretresa.

54. Tako je postupljeno i suprotno članu 297. stav 2., jer shodno odredbi člana 281. stav 1. ZKP BiH samo ono što je izneseno na glavnom pretresu može biti prihvaćeno kao dokaz, pa prihvatanjem više iskaza iz istrage kao dokaza umjesto onih sa glavnog pretresa se narušava princip neposrednosti, autoritet suda i značaj zakletve, uprkos izjava svjedoka da su iste davali po pritiskom i prijetnjama. Da su iskazi svjedoka Papića i Božića podržani iskazima svjedoka Ranisavljevića i Jovičića, za odbranu predstavlja paušalnu tvrdnju, dok o ulozi optuženog svjedoči samo ST-1, čiji iskaz je, s druge strane, neuvjerljiv i neprihvatljiv. Pored toga je navedeno da svjedok nije potvrdio da je u školi u Prelovu vidio kako optuženi Mitrašinović poduzima bilo koju inkriminisanu radnju, dok u Štrpcima, kao ni u Mušićima nije bio prisutan. S druge strane, naglašava da svjedoci očevici nisu potvrdili prisustvo ovog optuženog na tim lokacijama, pa postavlja pitanje zašto nisu prihvaćeni iskazi svjedoka Đurića i Linde kao dokazi.

55. Dalje ukazuje na povredu iz tačaka d) i i), načinjene odbijanjem zahtjeva za ponovnim saslušanjem svjedoka Krste Papića nakon odgađanja glavnog pretresa. Žalбом je takođe navedeno da je pravo na odbranu optuženog Mitrašinovića povrijeđeno i uvođenjem kao dokaza zapisnika o iskazu svjedoka Ranisavljevića u Ambasadi BiH u Beogradu, iz kojeg proizilazi da je pred davanje izjave iz 1996. godine bio fizički i psihički zlostavljan, pa je od njega zahtjevan iskaz pred Istražnim sudijom Višeg suda u Bijelom Polju, te da ga potpiše, što čini ovaj dokaz nezakonitim. Shodno navedenom, i zapisnici o saslušanju sačinjeni 2017. godine (T-61 i T-61a) predstavljaju plod otrovne voćke. Dalje u pogledu iskaza svjedoka Papića (T-5) branilac ističe da je svjedok na glavnom pretresu potvrdio pritisak Tužilaštva prilikom davanja iskaza u istrazi (predočena mu lista imena čije je prisustvo vjerovatno, nije mu dodijeljen pravni savjetnik, tajna posjeta lokalitetu Mušići 2014. godine sa postupajućim tužiocem), zatim dejstvo ucjene da prvo da iskaz kakav se od njega traži, nakon čega mu je obećan imunitet, a čemu u prilog ide i to što mu je Odluka o imunitetu uručena tek nakon davanja predmetnog iskaza. Branilac dalje podsjeća da je svjedok demantovao predmetni iskaz iz istrage na glavnom pretresu, dat pod zakletvom, te izjavio da optuženi Mitrašinović nije bio prisutan kritičnog dana u školi u Prelovu, da on nije siguran niti za jedno lice da je bilo prisutno, a da je bio instruisan da navede imena nekih lica. Stoga branilac smatra da je jedini vjerodostojan iskaz svjedoka Papića, onaj s glavnog pretresa. Iste prigovore je istakao i u pogledu iskaza svjedoka Dušana Božića (dokazi T- 8 i T-9), naglašavajući da je svjedok takođe negirao učešće optuženog u inkriminisanom događaju, dodajući da se na audio i video snimku ispitivanja u Tužilaštvu BiH 2014. godine može vidjeti da svjedok Božić drži papir u ruci.

(xi) Odluka Apelacionog vijeća

56. Razmatrajući izjavljene žalbe odbrana optuženih u kontekstu bitnih povreda odredaba krivičnog postupka, Apelaciono vijeće iste nalazi neosnovanim.

57. Prije svega, vijeće je razmotrilo žalbene prigovore branilaca optuženih Obrada Poluge, Dragana Šekarića i Miodraga Mitrašinića kojim se ukazivalo na razloge neophodnosti izuzeća prvostepenog vijeća, te na način odlučivanja o izuzeću, a sve u smislu bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz člana 297. stav 1. tačka b) ZKP-a BiH (ako je na glavnom pretresu učestvovao sudija koji se morao izuzeti), te člana 297. stav 2. ZKP-a BiH.

58. S tim u vezi Apelaciono vijeće prije svega ne nalazi spornim to što je u ovom predmetu postupalo vijeće u istom sastavu kao i u predmetu u kojem je prihvaćen sporazum o priznanju krivnje u odnosu na osuđenog Miću Jovičića, pri tome nalazeći pravilnom razloge koji su s tim u vezi dati u obrazloženju prvostepene presude, a po kojima je prvostepeno vijeće provedene dokaze cijenilo u odnosu na svakog optuženog pojedinačno, pri čemu zauzeti stavovi i utvrđenja vijeća u drugom predmetu nisu od značaja prilikom donošenja odluke u ovom predmetu. Naime, a o čemu će biti više riječi u nastavku presude, analizirajući prvostepenu presudu, očito je da je vijeće vrlo savjesno razmotrilo sve uložene dokaze u kontekstu radnji svakog od optuženih pojedinačno, tako da se ne može izvesti bilo kakav zaključak o predubjeđenju vijeća, odnosno o pristrasnom postupanju na štetu bilo kog od optuženih u ovom predmetu, na način da je odlučivanje u drugom predmetu bilo od uticaja za odlučivanje u ovom predmetu.

59. Nadalje, što se tiče navoda žalbi kojima se ukazuje da je o zahtjevu za izuzeće trebala odlučivati Opća sjednica, a ne vanraspravno vijeće, ovo vijeće i te navode takođe nalazi neosnovnim. Naime, odredbom člana 32. stav 4. ZKP-a BiH propisano je: *„Ako je zahtjev za izuzeće iz člana 39. tačka f) ovog zakona podnesen poslije početka glavnog pretresa ili ako je postupljeno protivno odredbama člana 40. st. 4. i 5. ovog zakona, zahtjev će se odbaciti u cjelini, odnosno djelimično. Rješenje kojim se zahtjev odbacuje donosi vijeće.“*

60. S tim u vezi, imajući u vidu da je zahtjev za izuzeće u konkretnom slučaju podnesen nakon početka glavnog pretresa, za odlučivanje o istom, shodno citiranoj odredbi, nadležno je vanraspravno vijeće iz člana 24. stav 7. ZKP-a BiH (koje je u konačnici i

donijelo odluku o podnesenom zahtjevu), a ne Opća sjednica Suda. Isto tako, budući da su nakon ove odluke, uslijedila još dva zahtjeva za izuzeća iz istih razloga, odnosno da su identični zahtjevi ponavljani, vijeće je sasvim ispravno, imajući u vidu odredbu člana 30. stav 5. ZKP-a BiH⁴, te vodeći računa o odredbi člana 239. stav 2.⁵ ZKP-a BiH, koja ukazuje na obavezu efikasnog provođenja postupka, ispravno odlučilo kada je odbacilo navedene zahtjeve, te su žalbe i u ovom dijelu odbijene kao neosnovane.

61. Nadalje, suprotno navodima žalbe branioca optuženog Obrada Poluge, Apelaciono vijeće nalazi da ova odbrana neosnovano ukazuje da je u ovom krivičnom predmetu povrijeđeno pravo na odbranu, odnosno da su svjedoci Tužilaštva imali privilegovan tretman u odnosu na svjedoke odbrane, na način da je povrijeđena jednakost svjedoka Tužilaštva i odbrane. Analizom toku postupka ovo vijeće nalazi da su stranke u ovom predmetu uživale jednaka prava u smislu predlaganja i izvođenja dokaza, te su izvodile svoje dokaze koji su cijenjeni od strane Suda. U tom pogledu ovo vijeće ističe da Sud svoju odluku, u skladu sa članom 15., te članom 281. ZKP-a BiH, donosi nakon što ocijeni svaki dokaz pojedinačno i u vezi s ostalim dokazima. Prvostepena presuda je cijenila sve dokaze koji su izvedeni, te dala adekvatno i logično obrazloženje zašto pojedinim dokazima poklanja ili ne poklanja vjeru. Tako je u presudi navedeno da su svjedoci Tužilaštva, na kojima se u većem dijelu zasniva prvostepena presuda, bili saglasni u pogledu odlučnih činjenica za razliku od svjedoka odbrane koji nisu imali konkretna saznanja o inkriminisanom događaju. Međutim, kako branilac nije detaljno obrazložio u čemu se sastoji nejednakost u tretiranju svjedoka odbrane i Tužilaštva, odnosno povreda prava na odbranu, to se ovo vijeće nije detaljnije upuštalo u obrazloženje ovog prigovora. Bitno je napomenuti da ravnopravnost stranaka u korištenju procesnih sredstava znači da je Sud dužan da svakoj od strana omogući da se koristi svojim procesnim sredstvima na način koji je ne dovodi u nepovoljniji položaj u odnosu na suprotnu stranku, a isto se ne odnosi na način na koji Sud cijeni dokaze. U svakom slučaju, bitno je da Sud cijeni sve dokaze, pa da onda donese svoju odluku, kojom prilikom nije vezan formalnim zakonskim pravilima. Pažljivom analizom ovih žalbenih navoda branioca optuženog dolazi se do zaključka da branilac suštinski izražava nezadovoljstvo ocjenom dokaza, čim se zapravo osporava utvrđeno činjenično stanje, a o čemu će biti više riječi u dijelu presude koji se odnosi na taj žalbeni osnov.

⁴ "U zahtjevu se ne mogu ponovo navoditi razlozi koji su isticali u zahtjevu za izuzeće koji je ranije odbijen."

62. Nadalje, Apelaciono vijeće ocjenjuje neosnovanim navod žalbe branioca optuženog Radojice Ristića kojim se prigovora utvrđenjima Suda, nakon što je izrekom presude izvršio određene izmjene u odnosu na optužnicu. Po nalaženju ovog vijeća, radi se o istoj radnji, odnosno o istom činjeničnom događaju iz prošlosti o kome se sudi, i to u njegovim bitnim dijelovima, a intervencija vijeća u činjeničnom opisu izvršena je u skladu sa rezultatima dokaznog postupka, uz napomenu da u izreci nisu navedeni bilo kakvi otežavajući elementi kojim bi optuženi bio doveden u teži položaj.

63. Kada su u pitanju navodi odbrane optuženih Obrada i Novaka Poluge koji se odnose na nezakonitost dokaza (iskaza svjedoka iz istrage) provedenih u toku prvostepenog postupka, Apelaciono vijeće iste takođe nalazi neosnovanim. Naime, osim paušalnog navođenja da su zapisnici sačinjeni suprotno odredbama 86. i 152. ZKP-a BiH, odbrana nije navela u čemu se ta povreda konkretno sastoji, tj. zbog čega smatra da je došlo do povrede ljudskih prava i sloboda propisanih Ustavom i međunarodnim ugovorima, odnosno da je došlo do bitnih povreda procesnog zakona u smislu člana 10. stav 2. ZKP-a BiH. S tim u vezi, Apelaciono vijeće podsjeća da se zaključak o nezakonitosti određenog dokaza ne može zasnovati isključivo na činjenici da je prilikom njegovog pribavljanja povrijeđena neka odredba procesnog zakona⁶ (a što u konkretnom svakako i nije bio slučaj), nego se u tim situacijama mora cijeniti cilj odredbe (koja nije primjenjena ili je prekršena), značaj propusta da se postupi u skladu sa istom na osnovna prava i slobode, pa se tek tada može izvesti zaključak o zakonitosti ili nezakonitosti određenog dokaza. Svako suprotno postupanje značilo bi da bilo koja povreda odredbi procesnog zakona prilikom pribavljanja dokaza, automatski ima za cilj posljedicu nezakonitost tog dokaza.⁷

64. Takođe, što se tiče navoda žalbi kojima se ukazuje ne zakonito ispitivanje svjedoka u Ambasadi BiH u R. Srbiji, ovo vijeće nalazi da je prvostepeni sud dao sasvim valjane razloge u pogledu zakonitosti, te prihvatljivosti ovih dokaza.⁸ Naime, s obzirom da ambasade imaju eksteritorijalni karakter, odnosno da su zastupnice vlastite države u stranoj državi, pri čemu su pod suverenitetom vlastite države, ovo vijeće smatra da u konkretnom nije bila obaveza primjene odredbi Ugovora između Bosne i Hercegovine i Srbije i Crne Gore o pravnoj pomoći u građanskim i krivičnim stvarima, već se isto moglo

⁵ "Dužnost sudije, odnosno predsjednika vijeća je da se stara za svestrano pretresanje predmeta i otklanjanje svega što odugovlači postupak, a ne doprinosi razjašnjenju stvari."

⁶ osim ako to nije izričito propisano, kao što je npr. u članu 78. stav 6. ZKP-a BiH

⁷ Vidjeti Rješenje Vrhovnog suda FBiH broj 07 0 K 016373 19 Kž od 15.04.2019. godine

⁸ Vidjeti paragraf 18. prvostepene presude

obaviti kao i svaka druga procesna radnja pred domaćim pravosudnim organima, a shodno odredbama ZKP-a BiH.

65. Isto tako, prvostepeni sud je dao pravilno obrazloženje i u pogledu prigovora odbrana kojima se osporavala zakonitost iskaza svjedoka Krste Papića, u smislu odluke Ustavnog Suda BiH, broj: U – 5/16, u pogledu neustavnosti odredbi o imunitetu⁹. Međutim, iako za ovo vijeće nije sporna navedena Odluka Ustavnog suda BiH, važno je napomenuti da se ista odnosi na pojedine odredbe ZKP-a BiH koje su procesnog karaktera, pri čemu se ta odluka odnosi samo *pro futuro*, a što proizilazi i iz člana člana 7.¹⁰ Zakon o izmjena i dopunama ZKP-a BiH od 17.09.2018. godine, u kojem je navedeno da će se u svim predmetima u kojim je donesena naredba o provođenju istrage do stupanja na snagu ovog Zakona, postupak nastaviti po odredbama ranijeg ZKP-a BiH, što je svakako i ovdje slučaj. Iz tog razloga, u konkretnom slučaju nije bilo mjesta retroaktivnoj primjeni pomenute Odluke Ustavnog suda, pa time nije upitna ni zakonitost osporavanog svjedočenja.

66. Vijeće je također razmotrilo i navode žalbi optuženih Novaka Poluge i Radojice Ristića da se kao dokaz može koristiti samo dio iskaza iz istrage svjedoka Krste Papića, tj. onaj dio koji je predočen tom svjedoku tokom ispitivanja na glavnom pretresu. Međutim, suprotno ovim navodima odbrana, Apelaciono vijeće ukazuje na odredbu člana 273. stav 1. ZKP-a BiH koja propisuje da *„Iskazi dati u istrazi dopušteni su kao dokaz na glavnom pretresu i mogu biti korišteni prilikom direktnog ili unakrsnog ispitivanja ili pobijanja iznesenih navoda ili u odgovoru na pobijanje, nakon čega se prilažu kao dokazni materijal. U ovom slučaju, licu se može dati mogućnost da objasni ili pobije svoj prethodni iskaz.“*. S tim u vezi, zakonodavac očito daje mogućnost ulaganja ovih iskaza kao dokaza, pri čemu korištenje ovih dokaza ne ograničava samo na predočeni dio iskaza svjedoku, odnosno dozvoljeno je koristiti iskaz u cjelini. Dakle, imajući u vidu navedenu odredbu ZKP-a BiH, ni po ocjeni ovog vijeća nije bilo prepreke za da se iskazi iz istrage koriste u cjelini, a ukoliko se postojale dileme u pojedinim segmentima tog iskaza, stranke u postupku su imale mogućnost od svjedoka tražiti da taj dio pojasni. Kako je to izostalo u konkretnom slučaju, nema mjesta ni prigovorima odbrane da se takvi iskazi ne mogu cijeliti u cjelini.

⁹ Vidjeti paragrafe 16. i 17. prvostepenoj presudi

¹⁰ Član 7. „U predmetima u kojima je donesena naredba o provođenju istrage do stupanja na snagu ovog zakona, postupak će se nastaviti po odredbama Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 36/03, 26/04, 63/04, 13/05, 48/05, 46/06, 76/06, 29/07, 32/07, 53/07, 76/07, 15/08, 58/08, 12/09, 16/09, 93/09 i 72/13).“.

67. Nadalje, suprotno navodima žalbi, Apelaciono vijeće nalazi da nema bilo kakvih favoriziranja iskaza svjedoka „ST-1“ datog pred Tužilaštvom R. Srbije u odnosu na iskaz koji je pred tim tužilaštvom dao svjedok Krsto Papić, jer se, kao što je to utvrdio i prvostepeni sud, radilo o različitim procesnim situacijama.¹¹ Naime, radi se o iskazu koji je svjedok „ST-1“ dao u svojstvu svjedoka pred Tužilaštvom R. Srbije, te nisu postojala nikava ograničenja za njegovo korištenje. Suprotno tome, svjedok Papić je od Tužilaštva BiH dobio imunitet od krivičnog gonjenja, pri čemu nije imao imunitet od gonjenja od strane Tužilaštva R. Srbije iz kojeg razloga, sasvim opravdano, prvostepeni sud nije dozvolio prezentovanje njegovog iskaza iz R. Srbije, u cilju zaštite ovog svjedoka. Međutim, očito je da su odbrane, u konkretnom slučaju, nezadovoljne ocjenom ovih dokaza u prvostepenoj presudi, tako se u ovom dijelu presude neće posebno osvrutati na ovo pitanje.

68. Što se tiče osporavanja iskaza svjedoka Papića i Ranisavljevića pred Tužilaštvom BiH, jer su, po navodima žalbi, kontaminirani njihovim ranijim iskazima, bitno je napomenuti da iskazi svjedoka Papića¹² i Ranisavljevića¹³ pred istražnim organima Republike Srbije i Crne Gore, nisu prihvaćeni u toku prvostepenog postupka, pa time isti nisu ni bili predmetom ocjene¹⁴. Međutim, ove izjave nisu uticale na zakonitost njihovih kasnijih izjava koje su date pred Tužilaštvom Bosne i Hercegovine, pa se time i ne može govoriti o doktrini plodova otrovne voćke, ili preprekama za korištenje istih. U pitanju su izjave koje su date pred pravosudnim organima različitih država, pri čemu te izjave date u drugim državama nisu bile jedini izvor saznanja Tužilaštva BiH o inkriminisanom događaju, pa time i nisu mogle eventualno kontaminirati druge dokaze koje je pribavljalo Tužilaštvo BiH. To posebno ako se ima u vidu da je Tužilaštvo BiH dalo mogućnost ovim svjedocima da pojasne okolnosti pod kojima su dali izjave u drugim državama, a samo iznošenje tih navoda nije od uticaja da se i izjave koje su date pred Tužilaštvom BiH imaju smatrati nezakonitim. Međutim, kako ni odbrane u konkretnom slučaju, osim navođenja da su navedeni zapisnici nezakoniti, nisu direktno ukazale u čemu se ta nezakonitost sastoji, tj. nije posebno konkretizovan karakter, odnosno značaj propusta na povredu prava i sloboda optuženog, to su žalbe odbrana odbijene kao neosnovane i u ovom dijelu.

¹¹ Vidjeti paragraf 306. Prvostepene presude

¹² Iskaz Krste Papića dat u istrazi na zapisnik Tužilaštva za ratne zločine R. Srbije od 30.12.2014. godine

¹³ Zapisnik o ispitivanju okrivljenog Nebojše Ranisavljevića, Viši sud u Bijelom Polju, broj: Ki 31/96 od 22.10.1996. godine, Zapisnik o ispitivanju okrivljenog Nebojše Ranisavljevića, Viši sud u Bijelom Polju, broj: Ki 31/96 od 08.11.1996. godine i Zapisnik o ispitivanju okrivljenog Nebojše Ranisavljevića, Viši sud u Bijelom Polju, broj: Ki 31/96 od 11.11.1996. godine

¹⁴ Vidjet paragraf 60. Prvostepene presude

69. Po ocjeni ovog vijeća, ne stoje niti navodi žalbi da su svjedoci pred Tužilaštvom BiH svjedočili pod pritiskom. Naime, prvostepeno vijeće je dalo ocjenu vjerodostojnosti iskaza saslušanih svjedoka, cijeneći ih zasebno, te u vezi sa drugim dokazima, čijom ocjenom nisu utvrđene bilo kakve nepravilnosti tokom njihovog saslušanja u istazi, a o čemu će više riječi biti u dijelu presude koji se odnosi na žalbeni osnov pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja. Međutim, kako ni odbrane optuženih nisu konkretnije obrazložile ovaj žalbeni prigovor, to se ni vijeće neće upuštati u njegovo daljnje preispitivanje.

70. Nadalje, što se tiče navoda žalbi kojima se ukazuje povredu člana 251 . ZKP-a BiH, u pogledu nepihvatanja prijedloga za ponovno saslušanje svjedoka Krste Papića, Apelaciono vijeće iste smatra također neosnovnim. Analizom ovog žalbenog prigovora, proizilazi da su odbrane suštinski isticale nezadovoljstvo svjedočenjem ovog svjedoka, te su iz tog razloga predlagale njegovo ponovno saslušanje zbog proteka roka od 30 dana između ročišta za nastavak glavnog pretresa. Međutim, prije svega, vijeće napominje da odbrane nisu konkretizovale u čemu se sastoji eventualna nezakonitost saslušanja ovog svjedoka, shodno članu 10. ZKP-a BiH. Pored toga, važno je napomenuti da je ovaj svjedok dva puta već saslušan putem video linka, kojom prilikom je bio podvrgnut direktnom i unakrsnom ispitivanju, tako da nije postojao niti jedan opravdan razlog za njegovo ponovno saslušanje.

71. Nije sporno da odredba člana 251. stav 2. ZKP-a BiH propisuje da u slučaju, ako je odgađanje trajalo duže od 30 dana, uz saglasnost stranaka i branioca vijeće može odlučiti da se u ovakvom slučaju svjedoci i vještaci ne saslušavaju ponovo i da se ne vrši novi uviđaj, nego da se koriste iskazi svjedoka i vještaka dati na ranijem glavnom pretresu. Međutim, i po ocjeni ovog vijeća, odsustvo saglasnosti odbrane samo po sebi ne podrazumjeva obavezu ponovnog izvođenja već izvedenih dokaza. Naime, vijeće ima obavezu ekonomičnog i efikasnog provođenja krivičnog postupka, usljed čega, u situaciji kada ne postoje opravdani razlozi za ponovno provođenje već izvedenih dokaza, nema potrebe ponovno provoditi upravo te dokaze, odnosno bespotrebno odugovlačiti krivični postupak. U tom smislu, indikativno je da odbrane samo insistiraju na ponovnom saslušanju svjedoka Papića (ali ne i drugih svjedoka), iz čega proizilazi da odbrane optuženih izražavaju nezadovoljstvo svjedočenjem pomenutog svjedoka, čije svjedočenje u konačnici nastoji osporiti. Na kraju, važno je napomenuti, da odbrane, u pogledu odbijanja vijeća da ponovno sasluša ovog svjedoka, nisu konkretizovale kako se takvo postupanje vijeća negativno odrazilo na sam postupak, odnosno da li je bilo ili je moglo biti

od uticaja na zakonito i pravilno donošenje presude (u smislu odredbe člana 297. stav 2. ZKP-a BiH), iz kojeg razloga su i ovi navodi žalbi odbijeni kao neosnovani.

72. Nadalje, što se tiče navoda žalbi u pogledu izostanka elemenata predmetnog krivičnog djela, suprotno navodima žalbi, ovo vijeće nalazi da izreka prvostepene presude sadrži sve što je potrebno da se krivično djelo odredi potpuno, te je opisano na koji način su optuženi učestvovali u izvršenju krivičnog djela, odnosno kojim konkretnim postupkom su doveli do nastupanja zabranjene posljedice. Drugim riječima, nesporno je utvrđeno prisustvo optuženih prilikom inkriminisanog događaja, zatim posljedice koje su nastupile, kao i uzročno-posljedična veza (nexus) radnji optuženih sa nastupjelom zabranjenom posljedicom. U konkretnom slučaju, opisane su saizvršilačke radnje optuženih, tj. izrekom prvostepene presude opisano je aktivno učešće optuženih koje je dovelo do posljedice, kao i njihov subjektivni odnos prema posljedici u smislu da su isti počinili inkriminirane radnje i time istovremeno htjeli nastupanje zabranjene posljedice.

73. Kada je riječ o zajedničkom djelovanju u saizvršilaštvu, kako je postavljeno u članu 22. KZ BiH, suprotno navodima žalbi, prvostepeni sud daje sasvim jasno obrazloženje o učešću više osoba - optuženih u izvršenju djela, odnosno poduzimanju drugih radnji koje su imale doprinos u njegovom izvršenju. Dakle, prema definiciji člana 22. KZ BiH, saizvršioци su izvršioци u vlastitom djelu i s tim u vezi bilo je potrebno obrazložiti saizvršilačke radnje optuženih, a što je po ocjeni Apelacionog vijeća u cjelosti i učinjeno. Tako je prvostepeno vijeće dalo obrazloženje saizvršilačkih radnji, navodeći hronologiju radnji optuženih, da bi u konačnici učestvovali u dovođenju civila na mjesto ubistva. Drugim riječima kazano, učešće optuženih u izvršenju inkriminacije iz izreke presude obrazloženo je na način na koji se mogu identifikovati, tj. utvrditi postupanja optuženih kao saizvršilaca, jer je za svakog izvršioца presuda konkretno obrazložila njegove radnje, koje su od bitnog značaja u procesu izvršenja djela. Dakle, prvostepena presuda je utvrdila sve odlučne činjenice u kontekstu saizvršilačkih radnji optuženih i o tome dala sasvim prihvatljivo obrazloženje, pa se i ovaj prigovor odbrane odbija kao neosnovan.

74. Analizom žalbenih prigovora u pogledu nerazumljivosti presude Apelaciono vijeće nalazi da nije konkretno ukazano u kojem dijelu je pobijana presuda nerazumljiva, jer se samo u slučaju nerazumljivosti izreke presude može govoriti o postojanju bitne povrede odredaba krivičnog postupka. Dakle, presuda je nerazumljiva samo ukoliko postoje manjkavosti u izreci presude na način da činjenični opis djela izreke presude nije u potpunosti jasan i određen, te da ne sadrži sve odlučne činjenice i okolnosti koje

predstavljaju bitne elemente krivičnog djela. Drugim riječima kazano, navedena bitna povreda odredaba krivičnog postupka (u pogledu nerazumljivosti) se isključivo odnosi na izreku, tako da su navodi odbrane koji ukazuju na ovu bitnu povredu neosnovani, budući da nisu utvrđene bilo kakve manjkavosti u pogledu izreke presude. U konkretnom slučaju, Apelaciono vijeće nalazi da je činjenični opis djela izreke pobijane presude u potpunosti jasan i određen, te da sadrži sve odlučne činjenice i okolnosti koje predstavljaju bitne elemente krivičnog djela za koje su optuženi oglašeni krivima, opis saizvršilačkih radnji, uključujući i subjektivni odnos optuženih prema djelu, tako da su žalbe odbrana i u ovom dijelu odbijene kao neosnovane. Prilikom razmatranja ovog žalbenog prigovora, važno je napomenuti da odbrane, ukazujući na nedosljednosti iskaza svjedoka, te dovodeći u pitanje vjerodostojnost iskaza svjedoka, zapravo osporavaju utvrđeno činjenično stanje, a o čemu će također potpuniji razlozi biti dati u nastavku ove presude.

75. Apelaciono vijeće ističe da žalbeni navodi na kojima insistira odbrana, a kojim se ukazuje na nedostatak razloga o odlučnim činjenicama, shodno odredbi člana 290. ZKP BiH, i ne predstavljaju obavezne elemente obrazloženja presude. Ono što jeste bitno je utvrditi da je obrazloženje presude jasno i razumljivo, da su u njemu navedeni razlozi o odlučnim činjenicama, na način da takvo obrazloženje u konačnici omogućiti ispitivanje presude, a što je u konkretnom slučaju očigledno zadovoljeno već *prima facie* analizom obrazloženja presude.

76. Analizom žalbenih prigovora kojima odbrana ukazuje na ovu bitnu povredu ističući da odbrana nije dala obrazloženja na pojedina pitanja, Apelaciono vijeće nalazi da se ovim prigovorima suštinski dovodi u pitanje zakonitost pojedinih dokaza (o čemu je već bilo prethodno riječi), te osporava ocjena dokaza, odnosno utvrđeno činjenično stanje, ukazujući da je isto pogrešno utvrđeno. Međutim, i pored toga, posmatrajući obrazloženje pobijane presude sa formalnog aspekta, ovo vijeće nalazi da pojedina pitanja za koja odbrane tvrde da nije dato obrazloženje, ne predstavljaju bitnu povredu, odnosno ne čine zaključak i obrazloženje prvostepenog vijeća nepravilnim, s obzirom da se ne radi o odlučnim činjenicama. Pri tome, Vijeće podsjeća da podnosilac žalbe, shodno već naprijed izloženim standardima, mora ukazati na koji to način navedena formalna greška čini presudu nepravilnom, a što je u konkretnom slučaju izostalo.

77. Po ocjeni ovog Vijeća, već *prima facie* analiza pobijane presude, a kako se to zahtijeva prema standardima za preispitivanje presude sa osnova bitnih povreda, ne ukazuje na postojanje istaknute bitne povrede. U vezi s tim, prema ocjeni ovog Vijeća, a u

odnosu na istaknute žalbene prigovore odbrana optuženih, prvostepeni sud je u cjelosti postupio u skladu sa odredbom člana 290. stav 7. ZKP BiH, koja odredba, između ostalog, nalaže sudu da određeno i potpuno iznese koje činjenice i iz kojih razloga uzima kao dokazane ili nedokazane. Dakle, sa aspekta formalne ispravnosti pobijane presude, ovo Vijeće nalazi da je prvostepeni sud u pobijanoj presudi iznio dovoljne i u svemu prihvatljive razloge za svoje stavove i činjenična utvrđenja, oslanjajući se na relevantne dokaze koji potkrijepljuju cjelinu stava koji je prvostepeni sud zauzeo.

78. Na kraju, s obzirom da se pojedini žalbeni navodi branilaca optuženih izjavljeni u smislu ove bitne povrede ponavljaju više puta u žalbama, na način da odbrana insistirajući na istima ukazuje i na pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje, Apelaciono vijeće ističe da će odgovore na ova pitanje dati u nastavku ove presude.

V ŽALBENI OSNOV POVREDA KRIVIČNOG ZAKONA IZ ČLANA 296. STAV 1. TAČKA B) U VEZI SA ČLANOM 298. ZKP BIH

(i) Standardi za odlučivanje po žalbi

79. Podnosilac žalbe koji tvrdi da je došlo do pogrešne primjene zakona mora, kako je već rečeno, navesti barem tu navodnu pogrešku, iznijeti argumente u prilog svojoj tvrdnji i obrazložiti na koji način je ta pogreška utjecala da odluka bude nezakonita.

80. U slučaju kada povreda zakona proizlazi iz primjene pogrešne pravne norme u presudi, žalbeno vijeće može navesti tačnu pravnu normu i shodno tome preispitati relevantna činjenična utvrđenja pretresnog vijeća. Time žalbeno vijeće ne ispravlja samo pravnu grešku nego primjenjuje odgovarajuću pravnu normu na dokaze sadržane u spisu u nedostatku dodatnih dokaza, te mora utvrditi da li je samo uvjereno, izvan svake razumne sumnje, u činjenično utvrđenje koje odbrana osporava prije nego što potvrdi to činjenično utvrđenje po žalbi.

81. U slučaju kada žalbeno vijeće zaključi da je pretresno vijeće pogriješilo u primjeni zakona, ali je uvjereno u tačnost činjeničnog stanja koje je utvrdilo pretresno vijeće, žalbeno vijeće će preinačiti presudu u okviru pravilne primjene zakona i po potrebi samo utvrditi odgovarajuću kaznu, kako je to i propisano članom 314. i 308. ZKP BiH.

(ii) Žalba odbrane optuženog Dragana Šekarića

82. Žalbom je obrazloženo da se navedena povreda sastoji u izostanku obrazloženja da li je djelo za koje se optuženi krivično goni uopće krivično djelo. Naime, iz dokaza T-49 (*Depeša MUP Srbije, Služba nacionalne bezbjednosti*) proizilazi da su oteți i ubijeni civili bili državljani SRJ, koja nije bila strana u sukobu u BiH, dakle ne radi se o zaštićenim licima u smislu Ženevske konvencije IV. Navedeno se ukazuje bitnim za pravnu kvalifikaciju ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz člana 142. KZ SFRJ.

(iii) Žalba odbrane optuženog Miodraga Mitrašinića

83. Odbrana tvrdi da djelo za koje je Miodrag Mitrašinić osuđen nije krivično djelo, tačnije u radnjama iz optužnice nema obilježja krivičnog djela za koje je osuđen. Naime, pogrešan je zaključak suda da su ispunjeni elementi krivičnog djela da bi se mogla primijeniti Ženevska konvencija o zaštiti civilnih lica za vrijeme rata od 12.08.1949. godine, iz razloga što su stradali civili bili državljani drugih država, čija matična država nije bila zaraćena strana u oružanom sukobu u BiH. Također je naglašeno da motiv počinitelaca u konkretnom slučaju je bila materijalna korist i oduzimanje stvari od vrijednosti od putnika, te stoga odbrana smatra neprimjerenom formulaciju presude „*kršenje međunarodnog prava za vrijeme oružanog sukoba*“. Povreda Krivičnog zakona se sastoji i u prihvatanju saizvršilaštva po pravnoj kvalifikaciji iz optužnice. Branilac optuženog zaključuje da s obzirom da nema nijednog dokaza da je Mitrašinić bio prisutan na stanici u Štrpcima i Mušićima, kao i da je znao da će oteți civili biti ubijeni, ili da je bio kritične večeri raspoređen oko kuće Mušićima, ili da je bilo kojom radnjom sprječavao bjekstvo civila, navedene paragrafom 150. presude, optuženi se ne može okvalifikovati kao saizvršilac.

(iv) Nalazi Apelacionog vijeća

84. Razmtrajući žalbene navode branilaca optuženih Šekarića i Mitrašinića u kontekstu ovog žalbenog osnova, Apelaciono vijeće iste nalazi neosnovanim.

85. Naime, za postojanje krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. KZ SFRJ, nije neophodno utvrditi da se radilo o međunarodnom oružanom sukobu, već je dovoljno da se utvrdi kršenje pravila međunarodnog prava, odnosno da je

usmjereno protiv civilnog stanovništva kao zaštićene kategorije, a o čemu je detaljno obrazloženje dala prvostepena presuda.¹⁵ Pri tome, državljanstvo tih lica nije od značaja prilikom utvrđivanja njihovog statusa, jer ista uživaju zaštitu bez obzira na državljanstvo bilo koje države.

86. U tom smislu, nije sporno da su oštećeni u ovom predmetu, bili zaštićena kategorija, jer se radi o licima koja na bilo koji način nisu učestvovala u neprijateljstvima, iz kojeg razloga je žalba odbrana optuženih Šekarića i Mitrašinovića i u ovom dijelu odbijena kao neosnovana.

87. Vezano za žalbene prigovore branioca optuženog Miodraga Mitrašinovića kojima se osporava da je njegov branjenik postupao kao saizvršilac, suprotno takvoj tvrdnji, ovo vijeće nalazi da iz činjeničnog opisa radnji ovog optuženog iz izreke presude proizilaze elementi saizvršilaštva kako u objektivnom, tako i u subjektivnom smislu, s tim da će pravilnost tih činjeničnih utvrđenja biti razmatrana kod ocjene žalbenih prigovora po osnovu pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja.

VI ŽALBENI OSNOV POGREŠNO I NEPOTPUNO UTVRĐENO ČINJENIČNO STANJE IZ ČLANA 296. STAV 1. TAČKA C) U VEZI SA ČLANOM 299. STAV 1. ZKP BIH

(i) Standardi za odlučivanje po žalbi

88. Standard koji žalbeno vijeće treba primijeniti prilikom preispitivanja navodno pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja jeste utemeljenost.

89. Žalbeno vijeće će prilikom razmatranja navodno pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja utvrditi da li bi jedan objektivan sud koji presuđuje u činjeničnim pitanjima došao do istog zaključka isključujući svaku razumnu sumnju. Neće svaka činjenična greška biti razlog da žalbeno vijeće ukine presudu, nego samo ona greška koja je uzrokovala nepravilnu presudu, što se kvalifikuje kao krajnje nepravičan ishod sudskog postupka, kao u slučaju kada je optuženi osuđen uprkos nedostatku dokaza o biću krivičnog djela.

90. Prilikom utvrđivanja da li je zaključak pretresnog vijeća bio opravdan žalbeno vijeće kreće od načela da se ne treba olako upuštati u narušavanje činjeničnog stanja koje je

¹⁵ Vidjeti paragrafe 156.-170. Prvostepene presude

utvrdilo pretresno vijeće. Žalbeno vijeće ima na umu, kao opšte načelo, da je zadatak da sasluša, provjeri i odmjeri dokaze izvedene na glavnom pretresu prvenstveno u diskrecionoj nadležnosti pretresnog vijeća. Stoga žalbeno vijeće mora iskazati određeno uvažavanje u pogledu činjeničnog stanja koje je utvrdilo pretresno vijeće.

91. Žalbeno vijeće može vlastitim nalazom zamijeniti utvrđenje pretresnog vijeća samo ako jedan objektivan sud koji presuđuje u činjeničnim pitanjima ne bi mogao donijeti takvu presudu, kada dokazi na koje se oslanjalo pretresno vijeće ne bi mogli biti prihvaćeni od strane bilo kojeg objektivnog suda ili kada je ocjena dokaza "potpuno pogrešna".

92. Članom 299. ZKP BiH propisano je kada se presuda može pobijati zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja. Odlučne činjenice se utvrđuju neposredno pomoću dokaza, ili posredno iz drugih činjenica (indicija ili kontrolnih činjenica). Samo one činjenice koje su sadržane u presudi mogu se smatrati da postoje, te bez obzira što odlučne činjenice postoje, u presudi se uvijek moraju dati razlozi o njihovom postojanju. U suprotnom nema potpuno utvrđenog činjeničnog stanja (nepotpuno utvrđeno činjenično stanje). Ukoliko neka odlučna činjenica nije utvrđena onako kako je zaista postojala u stvarnosti nekog događaja, onda postoji pogrešno utvrđeno činjenično stanje.

93. U odnosu na neposredne i posredne dokaze Ustavni sud Bosne i Hercegovine naglašava da dokazivanje činjenica putem posrednih dokaza nije samo po sebi u suprotnosti sa načelom pravičnog suđenja u skladu sa članom 6. stav 1. EKLJP. Međutim, dokazanost činjenice putem posrednih dokaza mora se utvrditi izvan svake razumne sumnje, gdje mora postojati čvrsta i logična povezanost tako da činjenični zaključak pretresnog vijeća bude jedini mogući zaključak na osnovu dokaza. Kriterij koji se primjenjuje jeste razumna sumnja. Vrlo rijetko se činjenica može dokazati izvan svake sumnje. Svakako, kao kada se sastave svi dijelovi neke slagalice, ponekad posredni dokazi mogu biti uvjerljiviji od svjedočenja neposrednog očevidca koje može biti podložno varljivosti ljudske percepcije.

94. Ocjenu o tome da li je pogrešno utvrđeno činjenično stanje, apelaciono vijeće će dati u odnosu na činjenice i utvrđenja na koja je u žalbi ukazano. Kao što je prethodno navedeno, za ovakvu ocjenu treba primijeniti kriterijum po kojem će se razmotriti svi žalbeni prigovori i ocijeniti da li određena odlučna činjenica proizilazi iz izvedenih dokaza.

(ii) Navodi žalbe Tužilaštva BiH

95. Tužilaštvo u žalbi u pogledu ovog žalbenog osnova navodi da je van razumne sumnje dokazano da je optuženi Dragičević u vrijeme inkriminisanog događaja imao svojstvo komandanta 2. Podrinjske lake pješadijske brigade Višegrad (*u daljem tekstu: 2. PLPB Višegrad*), u čijem sastavu je djelovala Interventna četa kojom je komandovao optuženi Boban Inđić, te koji su direktni izvršioci predmetnog krivičnog djela. Kao dokaz za ovakvu tvrdnju u žalbi se potencira sadržaj Naređenja komande TG Višegrad, broj: str.pov 01-282/42-1 od 21.02.1993. godine, proslijeđeno i 2. PLPB Višegrad, iz kojeg proizilazi naređenje protuzakonitog odvođenja i zatvaranja civila nesrpske nacionalnosti, te čijom tačkom 4. je suštinski opisan način izvršenja i posljedica zarobljavanja. Tužilaštvo je stava da je zaključak suda o nepostojanju dokaza protiv optuženog Dragičevića posljedica nerazumijevanja činjenično opisanih navoda krivičnog djela koje mu je optužnicom stavljeno na teret. S tim u vezi u žalbi se navodi da su optužnicom opisani subjektivni elementi krivičnog djela, svijest i volja u odnosu na radnje i posljedice nečovječnog postupanja i ubistva civila, te da svijest o postupanju po nezakonitom naređenju prije svega predstavlja naredbu za izvršenje krivičnog djela, a dalje da sprovođenjem iste može doći do opisanog zločina, na kakvu posljedicu je optuženi Dragičević i pristao. U pogledu stava Suda da nisu provedeni dokazi o povjeravanju izvršenja ovog zadatka Bobanu Inđiću, navodi se da je Vijeće prije svega utvrdilo postojanje Naređenja, koje je u svojstvu komandanta nesumnjivo primio optuženi Dragičević, ali takav standard u dokazivanju, a pogotovo krivičnog djela ratnog zločina, smatra neprihvatljivim. Dalje se obrazlaže da iz oznake „str.pov“ / vrlo hitno proizilazi da je Naredbu mogao izvršiti samo komandant brigade, a zadatak „organizovanja i izvođenja akcije u cilju zarobljavanja“ je mogla izvršiti samo Višegradska brigada, s obzirom da je u inkriminisanom periodu bila jedina brigada koja se sastojala i od Interventne čete. Također je ukazano na analizu predmetne Naredbe od strane vještaka Martina Frančeševića prema kojoj su slobode lišena samo lica koje su pripadnici Interventne čete smatrali pripadnicima neprijateljske strane, ali da ovaj dokaz Sud nije cijenio. U tom smislu, ukazuje da Sud insistira na provođenju izravnih dokaza o povjeravanju izvršenja Naredbe Bobanu Inđiću, iako se radi o činjenicama koje se dokazuju neizravnim dokazima. Slijedeći uspostavljeni standard dokazivanja, smatra da Sud nije uopće razmatrao postojanje eventualnog umišljaja optuženog Dragičevića u odnosu na postupanje Inđića i drugih u pogledu posljedica nečovječnog postupanja prema civilima, a koji je izražen njegovim nečinjenjem iako je bio obaviješten o dovoženju civila u prostorije škole u Prelovu (komanda I čete I bataljona Višegradske brigade), te da postupanje pripadnika Interventne čete predstavlja realizaciju Naredbe, pa je dakle bio pravno obavezan na činjenje. U prilog ovakvih navoda poziva se i na analizu iskaza

svjedoka Krste Papića, Dušana Božića i Milana Ilića iz istrage, a koje je Sud ocijenio kao vjerodostojne. Dalje Tužilaštvo smatra dokaznim i da je optuženi Dragičević nakon dostavljanja Depeše Komande Drinskog korpusa (T-44), prikrivao saznanja o zarobljavanju i potom likvidaciji putnika u Mušićima. Također je stava da ukoliko sud nije našao dokazanim postojanje odgovornosti optuženog u izvršenju krivičnog djela činjenjem, nije imao smetnje da u okviru iste pravne kvalifikacije optuženog Dragičevića oglasi krivim za učinjenje djela nečinjenjem.

(iii) Odluka Apelacionog vijeća

96. Analizirajući žalbene prigovore Tužilaštva po ovom žalbenom osnovu, Apelaciono vijeće iste nalazi neosnovanom.

97. Naime, za Apelaciono vijeće, kao i za prvostepeno, nije sporno da je optuženi Dragičević u kritičnom periodu bio komandant 2. Podrinjske lake pješadijske brigade, kao i da su ostali optuženi bili pripadnici ove brigade. Isto tako, nije sporno niti postojanje Naređenja komande TG Višegrad od 21.02.1993. godine, kao i činjenica da se u konačnici i desilo zarobljavanje, a potom i ubistvo civila odvedenih iz voza. Međutim, to samo po sebi nije dovoljno da bi sud mogao izvući drugačiji zaključak u pogledu krivice optuženog Dragičevića, jer tokom postupka nije proveden niti jedan dokaz da je ovaj optuženi povjerio zadatak za izvršenje navedenog naređenja. Takođe niti jedan od provedenih dokaza ne ukazuje da je optuženi, pored toga što nije povjerio izvršenje zadatka, na bilo koji način bio involviran u inkriminisane radnje.

98. Analizom ovih žalbenih prigovor nesumnjivo proizilazi da Tužilaštvo odgovornost optuženog, crpi isključivo iz njegove pozicije, s obzirom da je isti bio komandant 2. Podrinjske lake pješadijske brigade, te činjenice da su inkriminisane radnje izvršili lica koja su također bili pripadnici ove brigade. Međutim, to nije dovoljno da bi se izvukao zaključak u pogledu njegove krivice, jer iz provedenih dokaza ne proizilaze bilo kakve radnje optuženog u pogledu realizacije predmetne naredbe, ali niti dokazi u pogledu saznanja optuženog o inkriminisanom događaju. Na te okolnosti, Tužilaštvo, osim paušalnog navođenja, nije iznijelo bilo kakvu argumentaciju, na način da ukazuje na pogrešnu ocjenu ili propust u ocjeni dokaza iz kojih bi se eventualno mogao izvući drugačiji zaključak.

99. Na kraju, suprotno navodima žalbe kojima se ukazuje na propuste optuženog u pogledu nesprječavanja, odnosno nekažnjavanja podređenih, Apelaciono vijeće napominje da se ovakvim prigovorima ukazuje na drugom obliku odgovornosti (komandna

odgovornost) u odnosu na onaj oblik za koji je optuženi terećen potvrđenom optužnicom (individualna odgovornost), pa time ovo vijeće nije ni moglo preispitivati dokaze za radnje optuženog u tom pogledu. Drugim riječima kazano, prvostepeno vijeće nije moglo preispitivati ulogu optuženog u pogledu radnji koje mu potvrđenom optužnicom nisu ni stavljene na teret.

100. Naime, sud je isključivo vezan činjeničnim opisom potvrđene optuženice, pa time ni prvostepeno vijeće nije moglo preispitivati ulogu optuženog u pogledu komandne odgovornosti (kao posebnog oblika odgovornosti za zločine potčinjenih), a u konačnici niti mijenjati činjenični opis. Stoga, sud nema tako široka ovlaštenja, jer se, u smislu člana 280. stav 1. ZKP-a BiH presuda može odnositi samo na djelo koje je predmet optužbe sadržane u potvrđenoj, odnosno na glavnom pretresu izmijenjenoj optužnici. Iz navedenih razloga, vijeće nije moglo prilagođavati činjenični opis na način kako je to predložilo Tužilaštvo, jer bi se na taj način izašlo izvan okvira potvrđene optuženice, a što bi vodilo činjenju bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz člana 297. stav 1. tačka j) (prekoračenje optužbe), pa je žalba Tužilaštva BiH i u ovom dijelu odbijena kao neosnovana.

(iv) Žalba branioca optuženog Obrada Poluge

101. Žalbom branioca optuženog Obrada Poluge iznosi se tvrdnja da je pobijanom presudom činjenično pogrešno i nepotpuno utvrđeno u pogledu elemenata predmetnog krivičnog djela i radnji koje su ovom optuženom stavljene na teret, a sve usljed nesavjesne ocjene svakog dokaza pojedinačno i u vezi s ostalim dokazima.

102. Obrazlažući ovakvu tvrdnju branilac prije svega iznosi prigovore na ocjenu iskaza svjedoka ST-1 ukazujući da su iskazi ovog svjedoka dati u Tužilaštvu R. Srbije i Tužilaštvu BiH su pribavljeni na nezakonit način, a takođe i na prethodno iznesene motive svjedoka, potrijepljeno materijalnim dokazima: pismo supruzi (D-O-2), te dokazi od O-3-1 do O-3-23, kao i iskazima svjedoka - pripadnika PS Višegrad. Dalje navodi da ovaj svjedok prva saznanja o događaju stiče kada mu Lukić naređuje da ode do kuće Ilić Koste. Kada je riječ o slijetanju kamiona s puta, te njegovom izvlačenju, o ovim okolnostima nije svjedočio nijedan drugi svjedok, zbog čega je bilo nužno suprostaviti protivriječne iskaze. Izjava svjedoka da mu je Goran Božić zabranio da uđe u školu u Prelovu je takođe protivna ostalim dokazima. Branilac smatra upitnim svjedočenje ST-1, navodeći da ukoliko nema struje, a svjedok se nije nalazio u hodniku, kako je mogao da vidi vojnike kako tuku civile,

pa samim tim ne može biti dokazano u odnosu na optuženog Obrada Polugu da je udarao kundukom civila oko sredine hodnika. Ovi navodi su pored toga suprotni iskazu svjedoka Jovičića. Iz istih razloga branilac tvrdi da svjedok nije mogao po noći vidjeti kako su civili povrijeđivani, istjerani iz škole prema kamionu, niti je svjedok mogao vidjeti povrede civila, kao i ulogu svih optuženih. U prilog ocjene o nevjerodostojnosti iskaza svjedoka ST-1 branilac ukazuje i na činjenica da je isti izjavio da je prilikom čišćenja fiskulturne sale pročitao na jednom pasošu „Priboj“, iako je nepismen. Za odbranu je također nelogično kako svjedok ima toliko saznanja o događaju. Dalje je navedeno da je iskaz svjedoka Dragana Simića sa glavnog pretresa također protivan iskazu svjedoka ST-1, tačnije da svjedok ST-1 uopće nije bio na dužnosti, te da o događajima iz Štrpca ima saznanja samo iz sredstava javnog informisanja. U tom smislu ukazuje na iskaz svjedoka Stanice Marković o kredibilitetu svjedoka.

103. Dalje, za odbranu je sporan iskaz svjedoka Miće Jovičića, iz razloga njegove motivacije blažeg kažnjavanja. Navodi kao karakteristiku njegovog svjedočenja zabranu da se svjedok ispituje o iskazu u svojstvu osumnjičenog datog Tužilaštvu BiH 2014. godine, te o sklopljenom sporazumu o priznanju krivnje. U prilog tvdnji navodi predmet Miloš Stupar i slične predmete u kojima je dozvoljeno korištenje iskaza osumnjičenih iz istrage. Nadalje, žalbom je navedeno da iz opisa dolaska u Višegrad proizilazi da ovaj svjedok za optuženog, osim pasivnog prisustva kritičnog dana, nije izjavio da je prema putnicima poduzeo bilo koju inkriminisanu radnju. Svoj stav branilac potrijeppljuje i praksom MKSJ da traženi *actus reus* jeste da je optuženi učestvovao, fizički ili neposredno na drugi način u pravno relevantnim elementima, konkretnim radnjama ili propustima.

104. Kada je riječ o svjedočenju svjedoka Nebojše Ranisavljevića, koji prilikom imenovanja učesnika u inkriminisanim događajima nije naveo optuženog Obrada Polugu, smatra da je obaveza Suda bila da taj iskaz suprostavi iskazima svjedoka Jovičića i ST-1.

105. I ovom žalbom je ukazano na nezakonita postupanja tokom pribavljanja iskaza svjedoka Krste Papića u istrazi, u vidu pritiska postupajućih tužilaca, sugerisanjem imena, sa najvećim insistiranjem na imenovanju optuženog Obrada Poluge i Bobana Inđića, što je potkrijepljeno iskazima svjedoka Dušana Božića, Stanice Marković, Milana Ilića, i drugih.

106. Iskaz svjedoka Dušana Božića za odbranu je sporan jer je protivan članu 10. stav 2. ZKP BiH, dok još jednom ističe da je iskaz svjedoka Stanice Marković u suprotnosti sa iskazom ST-1, zbog čega su se ovi iskazi imali suprostaviti.

107. Žabom je također izložena analiza dokaza odbrane optuženog Poluge, te suprostavljanje istih, u prvom redu, sa iskazima svjedoka ST-1 i Miće Jovičića, pa i drugih svjedoka. Tako prvenstveno ukazuje na iskaz svjedoka Radivoja Pljevaljića, komandira čete Goraždanske brigade, koji je svjedočio o ulozi optuženog u operaciji zauzimanja položaja na području Sjemeća, u kooperaciji sa II vodom Interventne čete, gdje je optuženi boravio u razdoblju od polovine februara 1992. pa do polovine marta 1993. godine. O ulozi optuženog u operaciji zauzimanja položaja Sjemeća su svjedočili i svjedoci Momo Lovrić, zamjenik komandira Izviđačkog voda Goraždanske brigade, Slobodan Tešović, viši medicinski tehničar, Radovan Joksimović, pripadnik II voda Interventne čete kojim je komandovao optuženi, te svjedok Milan Komad, komandir pozadine Interventne čete. Nadalje, branilac ukazuje da je svjedok Goran Božić svojim iskazom demantovao iskaz svjedoka ST-1 o njegovom prisustvu u školi u Prelovu, obrazlažući da se svjedok Božić nalazio u kasarni Vardište u inkriminisano vrijeme. O nezakonitim radnjama tokom istrage, tačnije pritiscima na druge svjedoke i građane svjedočila je i G.G, čiji iskaz je potkrijepljen materijalnim dokazima odbrane D-O-III-1,2, od 6 do 13 i od 16 do 21. Na iste okolnosti odbrana je izvela dokaz saslušanja svjedoka Željka Matovića, Slaviše Jeremića i Nebojše Kesića, policijskih službenika PS Višegrad. U konačnici je ukazano i na iskaze svjedoka Rajka Cvijetkovića i Aleksandra Fulurije koji su svjedočili o karakteru i ličnosti optuženog, te njegovom odnosu sa pripadnicima drugih nacionalnosti, iznoseći navode u korist optuženog. Odbrana je žalbom također iznijela analizu iznesenih materijalnih dokaza od D-O-III-1 do D-O-III-23 koji idu u prilog navedenim svjedočenjima svjedoka odbrane optuženog Poluge, a koji su u suprotnosti sa iskazom ST-1. Na osnovu iznesene analize odbrana zaključuje da prvostepeno vijeće dokazima odbrane ne daje značaj, ni ocjenu, pa čak ih ne navodi u pobijanoj presudi.

(v) Žalba odbrane optuženog Novaka Poluge

108. Branilac žalbom tvrdi da sud pobijanu presudu temelji samo na iskazima svjedoka ST-1, Dušana Božića, Nebojše Ranisavljevića, Krste Papića i Miće Jovičića sa zaključkom da su međusobno saglasni. Međutim, dalje navodi da svjedok ST-1 prilikom ispitivanja 2014. godine ne pominje optuženog Novaka, ali svoj iskaz mijenja na glavnom pretresu, a koji je u suprotnosti sa iskazom svjedoka Dušana Božića. O kredibilitetu svjedoka ST-1, pored supruge, svjedočila je i Stanica Marković, tačnije o njegovim zloupotrebama alkohola. Također je istaknuto da svjedok Krsto Papić na glavnom pretresu nije izjavio da je vidio optuženog Novaka u školi u Prelovu, pa ni prilikom ispitivanja u R. Srbiji u

Tužilaštvu za ratne zločine. Svjedok Mićo Jovičić je također promijenio svoj iskaz iz istrage dat 2014. godine, te na glavnom pretresu izjavio da je vidio optuženog Polugu prilikom guranja kamiona na putu ka Štrpcima, što ga, kako se žalbom tvrdi, čini jedinim svjedokom koji je pomenuo guranje kamiona, iako se na pitanja branioca nije sjećao da li je Novak Poluga učestvovao u događaju. Zabranom korištenja ovog zapisnika iz istrage kao dokaza odbrana tvrdi da je povrijeđen princip jednakosti stranaka u postupku. Odbrana također poziva na ocjenu motiva i reperkusija sporazuma o priznanju krivnje kada je riječ o svjedocima koji su takav sporazum sklopili. U pogledu događanja u Mušićima, jedini očevici su svjedoci Jovičić i Ranisavljević, koji negira učešće optuženog. Razloge neprihvatanja iskaza svjedoka Ranisavljevića sadržane u paragrafu 232., odbrana ocjenjuje neobrazloženim konstantacijama koje nije moguće provjeriti niti učvrstiti dokazom. Pa tako postavlja pitanje zašto je sud primat dao iskazima koji inkriminišu optuženog Novaka. U tom smislu, ukazuje na saslušane svjedoke odbrane, Radoja i Radu Knežević i Petka Polugu. Naime, Radoje i Rada Knežević su posvjedočili o prisustvu optuženog u jutarnjim satima kritičnog dana u njihovoj prodavnici, nakon čega je otišao sa Radojem u selo Trševine. S druge strane, svjedok Petko Poluga je izjavio da je krajem februara 1993. zatekao optuženog u kući Novakove majke u selu Trševine. Stoga je obrazloženjem iz paragrafa 288. presude odstupljeno od izvornih iskaza svjedoka odbrane sa glavnog pretresa, ispuštene su ključne činjenice, koje se odnose na vrijeme koje su svjedoci proveli s Novakom, te iz kojih proizilazi alibi i da ovaj optuženi nije mogao biti u Štrpcima, Prelovu i Mušićima, a pogotovo kad se ti dokazi dovedu u vezu sa drugim dokazima (iskazima svjedoka ST-1, Miće Jovičića, ...), kao i sa dokazima drugih odbrana koji čine dokazni korpus, te na osnovu kojih je Sud primjenom načela *in dubio pro reo* imao donijeti oslobađajuću presudu. Kao rezultat svih prije izloženih nedostataka, smatra pogrešnim zaključak o obliku vinosti, da je optuženi postupao s direktnim umišljajem, cijeneći da saglašavanje predstavlja zapravo pristajanje na posljedicu, dakle da se radi o eventualnom umišljaju. S obzirom da se radi o saizvršilaštvu, kakav institut je prije svega nepravilno primijenjen, branilac smatra neophodnim izdiferencirati elemente svijesti i volje za svakog optuženog ponaosob.

(vi) Žalba braniteljice optuženog Dragana Šekarića

109. Braniteljica optuženog Šekarića ukazuje na svjedočenje svjedoka Ranisavljevića koji je izjavio da su u Interventnoj četi bila tri Šekarića, pa tako tvrdi da nije van razumne sumnje utvrđeno da se radi o Draganu, u pogledu čega se imalo primijeniti načelo *in dubio*

pro reo. U prilog navedenom ukazano je na svjedočenje Miće Jovičića koji nije siguran da je Dragan Šekarić vozio kamion, te ST-1 koji je za njega saznao nakon odlaska u zatvor. Na okolnosti odvođenja civila do škole u Prelovu, ukazuje na saslušanje svjedoka Damjana Mitrašinića, komadanta Goraždanske brigade, sa glavnog pretresa, koji je izjavio da se ne sjeća ko je tražio kamion, a s obzirom da poznaje optuženog, sjećao bi ga se. Nadalje, sam učesnik događaja, svjedok Ranisavljević je nakon prepoznavanja sa fotografije potvrdio da Dragan nije osoba koja je vozila kamion. Prethodno izložene prigovore na svjedočenja svjedoka Miće Jovičića (nije sa sigurnošću rekao da je vozio Dragan), Krste Papića (upoznao ga 1994. godine) i ST-1 (saznao za ime optuženog kada je otišao u zatvor 2014. godine, a nikad nije izvršena identifikacija optuženog u smislu člana 85. stav 3. ZKP BiH) branilac navodi i u pogledu ovih okolnosti, kojima osporava njihov kredibilitet.

(vii) Žalba branioca optuženog Olivera Krsmanovića

110. Branilac optuženog Krsmanovića u žalbi navodi da svjedoci koji su bili prisutni na sve 3 lokacije, Jovičić i Ranisavljević (ni pred Višim sudom u Bijelom Polju, ni pred sudom BiH nije spomenuo optuženog kao učesnika) ovog optuženog nisu označili kao učesnika u inkriminiranim događajima. U pogledu dešavanja u školi u Prelovu, postavlja pitanje zašto Sud ne poklanja vjeru svjedocima Ranisavljeviću i Jovičiću, koji su izjavili da ga dobro poznaju, te su negirali njegovo prisustvo. Dakle zaključuje da su jedini dokazi o prisustvu optuženog iskazi svjedoka ST-1 i Krste Papića, u pogledu čijeg svjedočenja je ukazano na pritisak tužilaca tužilaštava R. Srbije i BiH i svjedoka Dušana Božića, koji spominje samo Inđića i Lukić. U pogledu svjedoka Papića navodi da je svjedok izjavio da optuženog lično ne poznaje, pa nije mogao potvrditi prisustvo, a razlike u iskazima iz istrage i sa glavnog pretresa nisu predočavane, te da stoga zapisnik iz istrage nije mogao biti uvršten kao dokaz prije početka suđenja 2014. godine. Stoga smatra netačnim zaključak paragrafa 264. i 265. da su svjedoci nastojali da pomognu optuženima u izbjegavanju krivične odgovornosti. Spornim nalazi i to što presuda ne spominje činjenice u prilog optuženom, odnosno svjedočenja kad je u pitanju njegovo prisustvo. Pa tako, Sud je trebao s više opreza cijeliti iskaz svjedoka ST-1, ističući prigovore koji su prethodno izneseni u pogledu kredibiliteta svjedoka. Također je postavio pitanje da ukoliko u Višegradu nije bilo električne energije, a civilni su dovedeni u vrijeme kada je mračno, te u fiskulturnoj sali je gorila samo jedna svijeća, kako je mogao svjedok ST-1 vidjeti sve do detalja. U konačnici

navodi da je identitet optužnice povrijeđen razlikovanjem činjeničnog stanja izreke presude i optužnice.

(viii) Žalba branioca optuženog Petka Inđića

111. Branilac smatra da je pogrešno ocijenjen iskaz svjedoka ST-1, kao i iskazi svih drugih svjedoka. Dalje je žalbom navedeno da je samo svjedok ST-1 pomenuo ime optuženog Inđića, i to na „intervenciju“ tužitelja. Tako obrazlaže da nijedan svjedok koji je svjedočio na okolnost događaja na željezničkoj stanici Štrpci nije imenovao njegovog branjenika kao učesnika u istom, kao ni u događaju pred Osnovnom školom u Prelovu, pa ni svjedoci Mićo Jovičić i Nebojša Ranisavljević, koji su priznali svoje učešće u događajima, te svjedok Krsto Papić. Oспорavajući kredibilitet svjedoka ST-1, žalbom je istaknuto da je svjedok, iako nepismen, potpisao i identificirao svoje inicijale na zapisniku, a pored toga je događaje iz optužnice opisivao različito u usporedbi sa iskazima ostalih saslušanih svjedoka. U konačnici, branilac je naveo praksu Suda BiH u sličnim predmetima, kada se optužnica bazirala na izjavi samo jednog i to zaštićenog svjedoka, te mogućnosti osude, kao i relevantnu praksu EKLJP.

(ix) Žalba branioca optuženog Radojice Ristića

112. Prema navodima žalbe, izmjenom optužnice u pogledu činjeničnog opisa identifikacije pripadnosti vojnoj jedinici (umjesto pripadnici Interventne čete ili pripadnici 1. čete 2. Podrinjske brigade, izrekom presude je navedeno samo pripadnici 2. Podrinjske brigade), odnosno neutvrđivanje pripadnosti četi i bataljonu (paragraf 189. presude) učinjeno je na štetu optuženog, iz razloga što se isto ukazuje bitnim za pravilno i činjenično utvrđivanje stepena odgovornosti, ko je izdao naređenje za izvršenje krivičnog djela i angažovanje vojnika. Nadalje, izjave svjedoka i materijalni dokazi ukazuju da je optuženi bio pripadnik 1. čete 1. bataljona 2. Podrinjske lake brigade Višegrad, dakle ne Interventne čete niti grupe Milana Lukića, niti je ikad premješten u iste, što govori da mu nisu mogli izdati naređenja komandir Interventne čete niti Lukić. O navedenom, kao i da optuženi nije učestvovao u inkriminiranim događajima svjedočili su svjedoci Milan Ilić, Mićo Jovičić, Krsto Papić, Miloje Joksimović i Vinko Nikolić.

113. Kada je u pitanju iskaz svjedoka Krste Papića, ukazano je da je isti na glavnom pretresu izjavio samo da je optuženi Ristić bio pripadnik 1. čete 1. bataljona, ali ne i da je vidio optuženog prilikom inkriminisanog događaja. Prihvatanje dijela zapisnika iz istrage

(paragraf 246. presude) koji nije prezentovan i pročitan na glavnom pretresu svjedoku, na koji se on nije izjasnio i imao mogućnost da pobije svoj prethodni iskaz nije prihvatljivo kao dokaz, pogotovo jer odbrani nije omogućeno da ispita svjedoka na ove okolnosti. Stoga navod paragrafa 263. presude – da ga je vidio u školi sa ostalim optuženima, je za odbranu netačan, jer je to suprotno iskazima svjedoka Božića, Jovičića i Papića sa glavnog pretresa. Odbrana je žalbom osporila i svjedočenje svjedoka ST-1, jedinog dokaza o prisustvu optuženog u školi, jer nije svoja saznanja iznio direktno i neposredno pred sudom, već tek nakon čitanja zapisnika iz istrage, kada je svjedočio o prisustvu optuženog. Navedeno potvrđuju paragrafi pobijane presude od 234. do 236., te 305., kojima nije naveden optuženi kao lice prisutno prilikom dolaska kamiona pred školu. U tom smislu, nema dokaza (svjedočenja) da li je optuženi bio naoružan, uniformisan, ko mu je pretpostavljeni, radnje u izvršenju krivičnih djela, kako ga je svjedok vidio u hodniku škole u večernjim satima ukoliko nije bilo električne energije, njegovo prisustvo prilikom odlaska u Štrpce, ulazak u voz, obezbjeđenje, itd. U pogledu paragrafa 241. presude branilac navodi da iskaz svjedoka nije potkrijepljen iskazima svjedoka Miće Jovičića, Papića, Dušana Božića i Ranisavljevića, kao neposrednih svjedoka koji su potvrdili da nigdje nisu vidjeli Ristića pred ili u školi. Stoga obrazloženje presude za odbranu se ukazuje manjkavo, a zbog nedostatka ocjene vjerodostojnosti ovih protivrječnih dokaza. Pored toga, svjedok ST-1 je naveo i druga lica, uključujući i svjedoka Gorana Božića, protiv kojih nije podignuta optužnica, što ukazuje da Tužilaštvo u potpunosti ne vjeruje ovom svjedoku. O tome da optuženi Ristić nije učestvovao u odvođenju lica iz voza i dovođenju u školu, odvođenju u Mušiče i likvidaciji svjedočio je Mićo Jovičić koji nema razloga da štiti optuženog s obzirom da je i sam priznao krivnju i osuđen. Pored toga, iskaz ovog svjedoka je potkrijepljen iskazom svjedoka Vinka Nikolića, Miloja Joksimovića, Papića, Dušana Božića i Milana Ilića, te Momira Uljara, za čije svjedočenje nije obrazloženo zašto nije prihvaćeno. Nadalje, nerazumljivost presude odbrana prepoznaje i u paragrafima 230. i 231. pobijane presude, kojima nije konkretizovano čija prisustva je svjedok Jovičić potvrdio. Sud nije cijenio iskaz svjedoka Milana Ilića, komadira čete kojoj je pripadao optuženi, a koji je potvrdio da je optuženi od 1992. do 1993. godine, kada je angažovan u vodu Paočić u zasjedi, bio pripadnik 1. čete, a da nije bio nigdje drugo angažovan mimo njegovog znanja, dakle suprotno iskazu svjedoka ST-1, te da nije počinio krivično djelo. Da optuženi nije bio prisutan u školi u Prelovu proizilazi i iz iskaza svjedoka Dušana Božića sa glavnog pretresa, koji nije prihvaćen, te koji demantuje iskaz svjedoka ST-1. Kada su u pitanju iskazi svjedoka Uljara, Nikolića i Joksimovića, žalbom se tvrdi da Sud nije na nedvosmislen način obrazložio da li su vjerodostojni ili ne i iz kojih razloga, te da je

činjenica da je nemoguće sjećati se tačnih datuma nakon 20 godina. Svjedok Vinko Nikolić je potvrdio prethodno, da je bio s optuženim na dan 27.02.1993. godine, na području rejona Paočić, te da su naredni dan saznali da je Milan Lukić doveo lica iz voza u školu u Prelovo, kao i svjedok Miloje Joksimović, komandir voda. Činjenični opis izvršenja krivičnog djela iz izreke za odbranu je u suprotnosti sa obrazloženjem presude, tačnije radnje nisu obrazložene, niti dokazi koji to dokazuju. Stoga, nije dokazano da je optuženi bio na kamionu kojim su s Okolišta dovezeni optuženi na željezničku stanicu Štrpci, pa samim tim i da je učestvovao u radnji prijetnje oružjem, da je uopće imao oružje, naredio otpravniku voza da isti zaustavi, da je bio raspoređen oko voza ili da je ulazio u isti, legitimisao i izvodio civile, odvodio do vojnog kamiona ili bio u pratnji istog. Nadalje, u pogledu radnji odvođenja sa kamiona branilac tvrdi da nije izveden nijedan dokaz, niti je Sud obrazložio radnje, a jedini dokaz jeste iskaz svjedoka ST-1, na koji su primjedbe već izložili, uz napomenu da radnja da je neko viđen u školi ili njenoj blizini ne predstavlja radnju učinjena krivičnog djela. Također tvrdi da nije obrazložen nijedan dokaz o učešću optuženog u radnjama na lokaciji Mušići (paragrafi 266.-273. presude), a iz naprijed navedenih razloga osporava i paragrafe od 274. do 276. presude. Tako zaključuje da sud svoj zaključak temelji na iskazu svjedoka ST-1, uz pretpostavku da je optuženi bio u školi i učestvovao u svim radnjama činjeničnog opisa izreke presude, a čemu u prilog ide navod paragrafa 275. presude.

(x) Žalba odbrane optuženog Miodraga Mitrašinića

114. Prema navodima žalbe, činjenično stanje je pogrešno i nepravilno utvrđeno zbog selektivne i pogrešne ocjene izvedenih dokaza, tačnije, neke dokaze odbrane Sud nije ni cijenio, dok je odbio da se izvrši uviđaja na licu mjesta. I žalbom odbrane Mitrašinića kredibilitet svjedoka ST-1 se nastoji osporiti ukazivanjem na motive, kao i osvetu komšijama koje ga nisu cijenile i koje su ga omalovažavale. U tom pogledu ističe svjedočenje Stanice Marković, materijalni dokaz odbrane Obrada Poluge, pismo G.G., Službene zabilješke PS Višegrad, te svjedočenja sačinioca zabilješki (Željko Matović, Slaviša Jeremić i Nebojša Kesić). Također je mišljenja da je Sud trebao više cijiniti izoliranost i pripremu svjedoka kojeg odbrane nisu mogle neposredno ispitati usljed boravišta na području R. Srbije. Da je vijeće pravilno pojedinačno i u međusobnoj vezi ocijenilo dokaze odbrane, a prihvatilo iskaze iz paragrafa 290. za koje je dalo oskudne i neprihvatljive razloga, žalbom se tvrdi da bi se uvjerio u nevjerodostojnost iskaza ST-1. S druge strane, svjedoci Bogoljub Zarić, Radivoje Tanović i Milan Komad su svjedočili o

odsustvu optuženog iz jedinice prilikom posjete porodici u Srbiji, da je bio pripadnik Interventne čete, a ne paravojne jedinice Milana Lukića, naziva „Osvetnici“ koja nikad nije bila u sastavu Višegradske brigade, a povezivanje optuženog s istom je posljedica njegovog kodnog naziva „Osvetnik“. Također je naglašeno da su na ove okolnosti svjedočili i Radimir Đurić (zajedno putovali iz Užica u Višegrad kritičnog dana) i Vojko Lindo (sreo ga na autobuskoj stanici u Beogradu prilikom povratka u Višegrad). Razlozi koje je vijeće navelo za neprihvatanje iskaza svjedoka Linde za odbranu su neprihvatljivi, jer je više puta istaknuto da se radi o otmici putnika iz voza u Štrpcima, a ne iz autobusa u Sjeverinu, čije pominjanje je samo lapsus, a događaj u Štrpcima je tragičan događaj koji bi zapamtili. Tako po mišljenju odbrane sud nije cijenio da su ova dva iskaza saglasna i da se međusobno nadopunjuju, a podržani su i svjedočenima drugih svjedoka, prethodno navedenih.

(xi) Odluka Apelacionog vijeća

58. Prije svega, analizom žalbenih navoda svih branilaca optuženih u pogledu ovog žalbenog osnova, vijeće primjećuje da se suštinski prigovori u najvećoj mjeri odnose na osporavanje ocjene dokaza, kao i kredibiliteta pojedinih svjedoka, pri čemu se ukazuje kako na razlike u njihovim svjedočenjima na glavnom pretresu i istrazi, tako i na međusobne razlike, te na razlike u odnosu na svjedočenje svjedoka odbrana. Također žalbama se ukazuje i na odsustvo pojedinih optuženih na pojedinim mjestima, odnosno ukazuje se na njihov alibi, na način da su se u inkriminisano vrijeme nalazili na drugim lokacijama.

59. U tom smislu, ovo vijeće nalazi da se prvostepena presuda u najvećoj mjeri zasniva na iskazima svjedoka Tužilaštva, koji su zajedno sa optuženima bili u inkriminisano vrijeme vojno angažovani, te koji su se u većoj ili manjoj mjeri međusobno poznavali, iz kojeg razloga je očito da su ovi svjedoci imali neposredna i najbolja saznanja u pogledu, ne samo identiteta optuženih, već i o njihovim konkretnim radnjama i kretanjima u inkriminisanoj događaju. U odnosu na druge predmete koji se odnose na ratne zločine, koji su vrlo često zasnovani na iskazima oštećenih, u konkretnom slučaju, radi se o predmetu, gdje je Tužilaštvo svoja saznanja o inkriminisanoj događaju, a potom i prvostepena

presuda, u najvećoj mjeri crpili iz iskaza lica koja su i sama bilo sudionici tog događaja, a koji su time imali i najbolji uvid u tok tog događaja, pa time i na ulogu i radnje optuženih.

60. Tako, pažljivom analizom iskaza svjedoka, proizilazi da se radi o svjedocima koji su svjedočili ili o cijelom događaju (počevši od polaska sa Okolišta do željezničke stanice u Štrpcima, potom i lišenju slobode i odvođenju zarobljenih civila do škole u Prelovu, a potom i do mjesta izvršenja ubistava u Mušićima)¹⁶, ili su svjedočili o jednom segmentu ovog događaja (najviše o događajima u školi u Prelovu)¹⁷, iz čega proizilazi da se radi o iskazima koji su međusobno saglasni, odnosno koji se međusobno nadopunjuju u pogledu odlučnih činjenica, te upućuju na jasan zaključak u ulozi optuženih.

61. Pri tome, vijeće primjećuje da su odbrane pretežno selektivno cijenile iskaze saslušanih svjedoka, insistirajući na pojedinim dijelovima koji i nisu od odlučujućeg značaja, za razliku od prvostepenog vijeća koje je iskaze ovih svjedoka sagledalo u cjelini, dovodeći ih u međusobnu vezu, imajući pri tome u vidu i njihove iskaze iz istrage (koji su dovedene u vezu sa njihovim iskazima sa glavnog pretresa), utvrdivši pri tome da su sasvim objektivno iznijeli svoja saznanja u pogledu inkriminisanog događaja. Za razliku od odbrana, prvostepeno vijeće je imalo u vidu cijeli kontekst inkriminisanog događaja, te se analizom iskaza saslušanih svjedoka fokusiralo isključivo na utvrđivanje odlučnih činjenica.

62. Tako, kada je u pitanju kredibilitet svjedoka Miće Jovičića i ST-1, vijeće nalazi da je prvostepeni sud dao detaljnu ocjenu vjerodostojnosti iskaza ovih svjedoka¹⁸, konstatujući da su isti pouzdan osnov za utvrđivanje odlučnih činjenica. U tom smislu, motivi za njihovo svjedočenje na kojima insistiraju odbrane (kazna zatvora u kraćem trajanju, odnosno život u drugoj zemlji), te pojedine lične karakteristike svjedoka ST-1 nisu takve prirode da bi dovele u pitanje istinitost njihovog svjedočenja, jer se radi o svjedocima koji su bili dosljedni u svjedočenju o inkriminisanom događaju, pri čemu je svjedok ST-1 na isti način o događaju govorio i tokom istrage. Međutim, vrlo je važno napomenuti da je prvostepeno vijeće, imalo mogućnost da vjerodostojnost svjedočenja ovih svjedoka provjeri i ocjenom drugih dokaza, i to prije svega svjedoka Nebojše Ranisavljevića, Krste Papića i Dušana Božića, kojom prilikom je utvrđeno da se radi o saglasnim izjavama, tj. koje se međusobno nadovezuju, usljed čega nije bilo opravdanog razloga da sud ne prihvati iskaze ovih svjedoka. Vrlo je važno da se radi o svjedocima koji su bili neporedni svjedoci (svjedok

¹⁶ Iskazi svjedoka Nebojše Ranisavljevića i Miće Jovičića

¹⁷ Iskazi svjedoka ST-1, Krste Papića i Dušana Božića

Jovičić sve vrijeme opisano u optužnici, dok je svjedok ST-1 svjedočio na okolnosti boravka zarobljenika u Školi u Prelevu), te da se njihovi iskazi u cjelosti uklapaju u činjenični okvir opisan potvrđenom optužnicom, odnosno da su bili decidni u pogledu odlučnih činjenica.

64. Čak i ako bi se prihvatili svi navodi odbrana koji se odnose na lične prilike svjedoka ST-1 kao istiniti, to samo po sebi ne znači da se radi o nekredibilnom svjedoku, odnosno ne dovodi u pitanje vjerodostojnost njegovog svjedočenja u konkretnom slučaju. Kao što je već obrazloženo, radi se o svjedoku koji je svjedočio o okolnostima koje je lično opazio, te vrlo dosljedno to opisao u istrazi i pred sudom. Međutim, kao što je to već prethodno navedeno, sud nije isključivo bazirao svoje zaključke na iskazu ovog svjedoka, već je imao u vidu i iskaze drugih svjedoka koji se međusobno nadovezuju. Dakle, kao što je to već navedeno, vijeće je kroz ocjenu drugih dokaza imalo mogućnost da provjeri i svjedočenje svjedoka ST-1, te kako nisu utvrđena bilo kakva značajnija odstupanja, nije bilo razloga da se ovom svjedoku ne pokloni vjera. U tom smislu, ovo vijeće ističe da se radi o iskazu svjedoka koji se uklapa u kontinuitet svjedočenja drugih svjedoka o inkriminisanom događaju, a koji tvore jasnu sliku o inkriminisanom događaju, tj. o hronologiji događaja i radnjama optuženih.

63. Za pravilnost utvrđenog činjeničnog stanja krucijalno je to što je van svake razumne sumnje, ocjenom iskaza svjedoka, utvrđeno da su optuženi bili prisutni na svim lokacijama koje su vezane za inkriminisanog događaj, iz čega proizilazi da se nije radilo o spontanim radnjama, pa se tako ne može ni reći da su njihove uloge bile bez značaja, niti se mogu posmatrati na bilo koji način izolovano. Dakle, optuženi se upućuju na željezničku stanicu u cilju zaustavljanja voza i izvođenja osoba bošnjačke, odnosno nesrpske nacionalnosti, te njihovog zarobljavanja, potom odvođenja u školu, a u konačnici i na mjesto ubistva. Sve vrijeme postoji kontinuitet u kretanju, pa time i radnjama optuženih u pogledu inkriminisanog događaja. To proizilazi upravo iz međusobno saglasnih i nadopunjujućih iskaza svjedoka, koji vrlo detaljno opisuju cijeli događaj, odnosno navodeći hronologiju događaja, izjašnjavajući se pri tome i o kontinuiranom prisustvu optuženih.

64. Tako svjedoci Jovičić i Ranisavljević svjedoče da su svi vojnici koji su bili u Okolištu prvo otišli do željezničke stanice Štrpci, a potom, nakon što su izveli oštećene iz voza, svi otišli u školu u Prelovu. Potom, po iskazima ovih svjedoka, te svjedoka ST-1, svi vojnici su

¹⁸ Vidjeti paragrafe 292.-326. prvostepene presude

bili prisutni u školi prilikom maltretiranja oštećenih, a potom su otišli u Mušiče na mjesto gdje će oštećeni biti ubijeni. Ovaj način kretanja optuženih nije na bilo koji način prekinut u smislu da je neko od optuženih npr. odustao, odstupio, odvojio se, otišao u drugom pravcu ili se na bilo koji drugi način usprotivio daljem učešću u ovim radnjama. O boravku vojnika u školi, te identifikaciji optuženih svjedočili su još i svjedoci Krsto Papić i Dušan Božića koji su, u istrazi potvrdili da su pojedine optužene ili većinu njih vidjeli tokom boravka u školi i ispred škole, a za ispoljene razlike u iskazima koje su dali na glavnom pretresu (u odnosu na izjave iz istrage) nisu dali logično pojašnjenje. Iz tog razloga, kada se ovi iskazi dovedu u međusobnu vezu, proizilazi da se radi o dokazima koji konkretno vezuju optužene za inkriminirani događaj, odnosno za njihovo kretanje tog dana pri čemu isti ne ostavljaju sumnju u pogledu njihovih identiteta, tako da nema razloga da se ovim svjedocima ne pokloni vjera.

65. Svjedok Jovičić je naveo da su od optuženih iz ovog predmeta, sa Okolišta krenuli Obrad i Novak Poluga, te Dragan Šekarić. Potom o boravku vojnika u školi u Prelovu, svjedočio je svjedok ST-1 navodeći da je te prilike vidio optužene Olivera Krsmanovića, Petka Inđića, Miodraga Mitrašinića, Obrada Polugu, Novaka Polugu, Radojicu Ristića i Dragana Šekarića. Isto tako svjedok Krsto Papić u iskazu u istrazi naveo je da je u školi u Prelovu vidio optužene Obrada Polugu, Novaka Polugu, Radojicu Ristića, Olivera Krsmanovića, Miodraga i Šekarića zv. Pive. Svjedok Dušan Božić je naveo u istrazi da je u ovoj školi vidio Obrada Polugu, Miju Mitrašinića, Dragana Šekarića, te Petka Inđića. Po saglasnim iskazima ovih svjedoka, svi optuženi, nakon škole u Prelovu, uputili su se prema Mušićima, gdje su oštećeni i ubijeni.

65. Branioци su u žalbama isticali da pojedini optuženi nisu prepoznati od strane svih svjedoka koji su imali neposredna saznanja. Međutim, suprotno tome, ovo vijeće napominje, da to što nisu svi svjedoci na jednak način govorili o svim optuženim, ujedno ne znači da se ti optuženi nisu nalazili na tim mjestima, jer su svjedoci svjedočili na osnovu svojih neposrednih saznanja, ali i subjektivnim i objektivnim mogućnostima percipiranja i pamćenja.

66. Što se tiče identiteta optuženog Šekarića, vijeće primjećuje da je prvostepeni sud također dao detaljan osvrt i u pogledu njegovog identiteta¹⁹. Međutim, važno je napomenuti da su o njegovom identitetu saglasno svjedočili gore pomenuti svjedoci koji su ovog

optuženog poznavali i prije događaja, naglašavajući njegov nadimak „Pive“. Stoga, očito je da su ovi svjedoci govorili o istoj osobi, tj. o istom optuženom, pri čemu je isključeno da se moglo raditi o drugoj osobi (Bogdan Šekarić), iz kojeg razloga je žalba branioca ovog optuženog i u ovom dijelu ocijenjena neosnovanom.

67. Treba napomenuti da sud prilikom ocjene dokaza, u skladu sa članom 15. ZKP-a BiH, nije vezan formalnim zakonskim pravilima, tj. sud prilikom donošenja odluke nije vezan unaprijed određenim formalnim pravilima, već svoju odluku donosi u skladu sa jednim od osnovnih načela krivičnog postupka, a to je načelo slobodne ocjene dokaza. Prvostepeno vijeće je pravilno konstatovalo, da određene okolnosti na strani svjedoka ne znače same po sebi da se svjedočenje tog svjedoka mora odbaciti kao nepouzđano, već je, naprotiv, dužnost suda, da takav dokaz pažljivo analizira kako sadržajno tako i u vezi sa ostalim dokazima. U konkretnom slučaju prvostepeno vijeće je pravilno postupilo, nakon što je analizirajući sadržaj iskaza svjedoka, dovodeći ih u vezu sa drugim dokazima, izvelo zaključak o krivici optuženih.

68. Dakle, prvostepeno vijeće je, suprotno navodima žalbe, imalo u vidu razlike u iskazima na kojima insistiraju odbrane, kao i subjektivne okolnosti na strani svjedoka, uključujući i činjenicu da se radi o pojedinima svjedocima koji su dobili imunitet, odnosno zaključili sporazum o priznanju krivnje, te je pravilno zaključilo da nema sumnje u istinitost svjedočenja svjedoka Tužilaštva u pogledu inkriminisanog događaja, te je za taj zaključak dato razumno i logično objašnjenje, usljed čega se navodi odbrane ocjenjuju neosnovanim. U konkretnom, prilikom ocjene iskaza prethodno navedenih svjedoka (u istrazi i na glavnom pretresu) postoji mnogo pojedinosti koje se međusobno poklapaju, a koje se uklapaju u činjenični okvir događaja na način kako su opisani optužnicom, usljed čega sud nije sumnjao u pođdanost njihovog svjedočenja. Po ocjeni ovog Vijeća, pretresno vijeće pred kojim se provode dokazi ima diskreciono pravo da evaluiira eventualne nepodudarnosti koje su istaknute u iskazu svjedoka i da razmotri da li je svjedok, uzevši iskaz u cjelini, pouzđan, te da li je njegovo svjedočenje vjerodostojno, što je prvostepeno vijeće, kako to jasno proizilazi iz obrazloženja pobijane presude, i učinilo u konkretnom slučaju, pri čemu je nužno imati u vidu protek vremena od kada se desio kritični događaj, te da je u skladu sa tim i sjećanje svjedoka zasigurno pretrpjelo određene promjene, odnosno da postoji nemogućnost pamćenja svih detalja i okolnosti koje su postojale u

¹⁹ Paragrafi 308. i 309. prvostepene presude

vrijeme kada su krivičnopravne radnje izvršene, što je i ovo Vijeće imalo u vidu prilikom ocjene iskaza svjedoka. Apelaciono vijeće na ovom mjestu, saglasno stavu MKSJ u predmetu Furundžija, nalazi da od lica koja su preživjela takva traumatična iskustva (a radi se o nesumnjivo traumatičnom događaju): *“nije razumno očekivati da se sjećaju sitnih detalja događaja kao što su datum ili vrijeme. Takođe nije razumno očekivati da se sjećaju svakog pojedinačnog elementa kompliciranog i traumatičnog redoslijeda događaja. U stvari, nedosljednosti mogu pod određenim okolnostima ukazivati na istinitost i na činjenicu da na svjedoke nije uticano.”* .

69. U konkretnom slučaju, svjedočenje navedenih svjedoka, na način kako je to cijenio prvostepeni sud (analizirajući njihove iskaze sa glavnog pretresa i istrage, te dovodeći ih u međusobnu vezu) nije ostavilo prostora za sumnju da su optuženi zaista učesnici inkriminisanog događaja, jer su svjedoci bili precizni u pogledu njihovog identiteta. Kao što je to već prethodno navedeno, vrlo je bitno da je prvostepeno vijeće imalo mogućnost da iz prve ruke posmatra ponašanje svjedoka na glavnom pretresu kojom prilikom su svjedoci imali mogućnost pojasniti svoj iskaz u pojedinostima, odnosno pojasniti razlike u odnosu na ranije date iskaze u istrazi, te je vijeće dalo ocjenu vjerodostojnosti njihovog svjedočenja i utvrdilo da se ne radi o razlikama (u odnosu na iskaze drugih svjedoka) koje dovode u pitanje kredibilitet svjedoka ili suštinu događaja zbog koje se vodi postupak.

70. Isto tako, Apelaciono vijeće nalazi da je prvostepeno vijeće imalo u vidu i navode žalbi odbrana kojima se ukazuje da su pojedini svjedoci bili pod pritiskom, te su iz tog razloga u istrazi svjedočili o pojedinim okolnostima drugačije nego na glavnom pretresu. Međutim, nakon što su raspravljene ove razlike, utvrđeno je da za takvu tvrdnju nisu dali nikakva logična pojašnjenja, posebno ako se ima u vidu da su svjedoci u istrazi dali vrlo detaljan osvrt na okolnosti na koje su ispitivani (saglasno ostalim dokazima), pri čemu je svjedok Dušan Božić dobrovoljno dopunio raniju izjavu, iz kojeg razloga je vijeće i ove prigovore odbilo kao neosnovane.

71. Nadalje, analizirajući sadržaj žalbi branilaca pojedinih optuženih Apelaciono vijeće primjećuje da se žalbom nastoje osporiti utvrđenja prvostepenog suda, jer se ista, suštinski, u pojedinim segmentima (u pogledu identifikacije optuženih), u najvećoj mjeri zasnivaju na iskazu samo jednog svjedoka, pri čemu se žalbom nastojao umanjiti značaj ovakvih iskaza svjedoka.

72. Međutim, Apelaciono vijeće naglašava da je pretresno vijeće moglo osuditi optuženog i na osnovu iskaza samo jednog svjedoka, što je i u skladu sa dosadašnjom

praksom ovog suda. Dokaz koji je zakonit, autentičan i vjerodostojan može biti dovoljan da se optuženi osudi, čak i ako je riječ o iskazu samo jednog svjedoka.

73. Pretresno vijeće u predmetu Mejakić je također u odluci, koju je u relevantnim dijelovima potvrdilo Apelaciono vijeće, osudilo optuženog samo na osnovu iskaza oštećenog lica, pri tome potvrđujući da *“realno nema razloga da se ne pokloni vjera iskazu tog svjedoka u situaciji kada je svjedok, kao jedini očevidac nekog događaja, sam svjedočio o okolnostima tog događaja [...] ako je iskaz nekog svjedoka saglasan u odlučnim činjenicama sa iskazima drugih svjedoka u vezi sa određenim događajem.”* .

74. MKSJ je također potvrdio zakonitost osude lica koje se tereti za teško kršenje međunarodnog prava, na osnovu iskaza jednog svjedoka. Pretresno vijeće u predmetu Tadić, koje je prvo razmatralo ovo pitanje, zaključilo je da, premda je svjedok Hase Ičić *“jedini svjedok čiji iskaz podržava ovaj navod, kvalitet njegovog iskaza dovoljan je za potvrdu navoda.”* .

75. Nadalje, braniteljica optuženog Šekarića u žalbi i na održanoj javnoj sjednici ukazala je i na Odluku Ustavnog suda broj broj AP-1788/22 od 14.07.2022. godine, navodeći da se presuda suda ne može u najvećoj mjeri zasnivati na iskazima svjedoka koji su zaključili sporazum o priznanju krivnje.

76. Apelaciono vijeće je pažljivo ispitalo navod braniteljice, te je isti također odbilo kao neosnovan. Suštinski, prema navedenoj odluci Ustavnog suda BiH, prethodno ukinuta presuda Suda BiH zasnivala se u najvećoj mjeri na iskazima svjedoka koji su zaključili sporazume o priznanju krivnje, kao jedinim neposrednim dokazima, dok drugi dokazi, prema ovoj odluci, jesu posredni dokazi ili indicije, koji nisu takvi da bi predstavljali sistem čvrsto i logički povezanih indicija, koje bi upućivale na jedini mogući zaključak da je upravo optuženi počinio krivično djelo koje mu se stavlja na teret. Međutim, u konkretnom slučaju, ova presuda nije zasnovana samo na iskazu svjedoka Miće Jovičića (koji je zaključio sporazum o priznanju krivnje), već i na iskazima drugih svjedoka (Ranisavljević, ST-1, Krsto Papić, Dušan Božić), te je vijeće imalo mogućnost i da iskaz ovog svjedoka provjeri iskazima drugih svjedoka, pa da onda izvodi zaključak o vjerodostojnosti njegovog svjedočenja.

77. Što se tiče druge odluke na koju se poziva odbrana optuženog Šekarića (Odluka AP-1669/21 02.11.2022. godine), Apelaciono vijeće smatra da ista nije od značaja u konkretnom slučaju. Naime suštinu ove odluke Ustavnog suda BiH čini zaključak da iskaz

svjedoka nije doveden u vezu sa iskazom optuženog, odnosno njegovom tezom odbrane, te da Apelaciono vijeće nije dalo adekvatan osvrt na isto. Dakle, u pitanju su drugačije procesne situacije u odnosu na konkretan slučaj, tako da u ovom predmetu ova praksa Ustavnog suda nije od posebnog značaja za odlučivanje.

78. U pogledu navoda žalbe optuženog Ristića u pogledu neutvrđivanja kojoj četi ili bataljonu je ovaj optuženi pripadao, Apelaciono vijeće nalazi da je nesporno da su optuženi bili pripadnici 2. podrinjske lake pješadijske brigade Višegrad, pri čemu utvrđivanje o kojoj konkretno četi ili bataljnu se radilo nije bilo od značaja za utvrđivanje odlučnih činjenica.

79. Također, što se tiče navoda žalbe optuženog Mitrašinovića da činjenično stanje nije pravilno i potpuno utvrđeno jer nije proveden uviđaj na licu mjesta, Apelaciono vijeće nalazi da ni sam branilac nije konkretizovao ovaj žalbeni navod na način da je obrazložio zašto je u konkretnom slučaju bilo neophodno provesti tu radnju dokazivanja, odnosno zašto je to od značaja za utvrđivanje odlučnih činjenica. Suprotno tome, iskazi saslušanih svjedoka kojima je sud poklonio vjeru bili su vrlo precizni u pogledu položaja, kretanja i radnji optuženih, kao i oštećenih, tako da neprovođenje uviđaja nije bilo od značaja za utvrđivanje činjeničnog stanja.

80. Nadalje, što se tiče navoda da vijeće nije cijnilo dokaze optuženih, Apelaciono vijeće iste također smatra neosnovanim. Naime, a kao što se to može vidjeti iz obrazloženja prvostepene presude, prvostepeno vijeće je dalo vrlo detaljan osvrt na tezu odbrana kojima se nastojao dokazati alibi optuženih u inkriminisanom događaju, kojom prilikom je vijeće sa posebnom pažnjom cijnilo dokaze koje su odbrane izvodile u tom pravcu.²⁰ Međutim, provedeni dokazi odbrana nisu uvjerali prvostepeno vijeće u alibi optuženih, posebno ako se ima u vidu da se isti kose sa saglasnim iskazima svjedoka Tužilaštva koji su bili sigurni u pogledu identiteta i učešća optuženih u inkriminisanom događaju, a što je prvostepeno, ali i Apelaciono vijeće, u ovom pogledu našlo pouzdanim i uvjerljivim za donošenje zaključaka o odlučnim činjenicama. Sa druge strane, nakon analize dokaza odbrana koji ukazuju na alibi optuženih, vijeće je zaključilo da postoje znatne neodređenosti, s obzirom da su svjedoci odbrane uglavnom uopšteno i neprecizno govorili o kretanjima optuženih u inkriminisano vrijeme, usljed čega prvostepeno vijeće je pravilno postupilo kada nije prihvatilo takve teze odbrana. Nasuprot tome, svjedoci

Tužilaštva, koji su prethodno elaborirani, su bili vrlo precizni, sa visokim stepenom saglasnosti, odnosno ubjedljivi u pogledu učešća optuženih u inkriminiranim radnjama, a za što je dato detaljno obrazloženje u prvostepenoj presudi. Dakle, svjedoci odbrana su uglavnom uopšteno i neodređeno govorili o ulozi optuženih, vezujući to za jedan širi vremenski okvir, usljed čega Sud, pored jasnih i uvjerljivih iskaza svjedoka Tužilaštva, nije mogao nesumnjivo utvrditi da optuženi nisu bili prisutni u inkriminisano vrijeme na inkriminisanom mjestu.

81. Na kraju, u pogledu prigovora odbrana optuženih da dokazi nisu posmatrani kroz načelo *in dubio pro reo*, Apelaciono vijeće ističe da je prvostepeno vijeće pravilno izvelo zaključak o krivici optuženih jasno obrazlažući dokaze na kojima je presuda zasnivana, iz kojih proizilazi da su optuženi van razumne počinili predmetno krivično djelo. Stoga i ne stoji tvrdnja odbrane da je u konkretnom slučaju trebalo primjeniti načelo *in dubio pro reo*, jer kako to slijedi iz prvostepene presude sve činjenice koje idu na štetu optuženih utvrđene su sa potpunom sigurnošću, tj. iskazi prethodno navedenih ključnih svjedoka su u većem dijelu saglasni u pogledu odlučnih činjenica.

VII ŽALBENI OSNOV ODLUKA O KRIVIČNOPRAVNOJ SANKCIJI I IZ ČLANA 296. **STAV 1. TAČKA d) U VEZI SA ČLANOM 300. STAV 1. ZKP BIH**

(i) Standardi za odlučivanje

82. Prije nego se osvrne na konkretne žalbene prigovore, apelaciono vijeće naglašava da pretresno vijeće ima široko diskreciono pravo u utvrđivanju odgovarajuće kazne, obzirom da je u takvoj poziciji da najbolje može odmjeriti i ocjeniti dokaze izvedene na glavnom pretresu. Shodno tome, apelaciono vijeće neće remetiti analizu pretresnog vijeća o otežavajućim i olakšavajućim okolnostima, kao ni težinu koja je data tim okolnostima, osim ako podnosilac žalbe ne pokaže da je pretresno vijeće zloupotrijebilo svoje široko diskreciono pravo.

83. Naime, podnosilac žalbe mora pokazati da je pretresno vijeće dalo težinu nebitnim i irelevantnim pitanjima, da nije dalo težinu ili dovoljno težine relevantnim pitanjima, da je napravilo očiglednu grešku u odnosu na činjenice na koje je primijenilo svoje diskreciono

²⁰ Vidjeti paragrafe 285.-291. prvostepene presude

pravo, ili da je odluka pretresnog vijeća bila u tolikoj mjeri neopravdana, ili jednostavno nepravedna, da apelaciono vijeće može izvesti zaključak da pretresno vijeće nije koristilo svoje diskreciono pravo na primjeren način. Apelaciono vijeće takođe uzima u obzir da pretresno vijeće nije obavezno da posebno obrazlaže svaku otežavajuću i olakšavajuću okolnost, pa ako je apelaciono vijeće uvjereneno da je pretresno vijeće razmatralo te okolnosti, ono neće izvesti zaključak da je pretresno vijeće zloupotrijebilo svoje diskreciono pravo prilikom utvrđivanja odgovarajuće kazne.

(ii) Žalba Tužilaštva BiH

84. Tužilac u žalbi smatra paušalnom ocjenu Suda u pogledu konkretnog doprinosa optuženih i radnji učinjenja, obrazlažući da takav pristup odmjeravanju kazne za posljedicu ima neprilagođavanje sankcije ličnosti optuženih i stepenu njihove krivične odgovornosti, a čemu u prilog ide i činjenica da je svakom od optuženih izrečena kazna zatvora u trajanju od 13 godina. Posebno ukazuje na držanje optuženih nakon učinjenja krivičnog djela, kakvu okolnost je Sud imao cijeniti, a koje ukazuje da je prikrivanje zločina bilo organizovano i smišljeno na način kako se pripremalo i izvršenje predmetnog djela, pa tako da porodice žrtava i danas traguju za tijelima svojih najbližih.

(iii) Navodi žalbe odbrane optuženog Obrada Poluge

85. Žalbom se tvrdi da prvostepeno vijeće nije dalo dovoljan značaj naročito olakšavajućim okolnostima na strani optuženog, tačnije da je bio mlađe lice sa navršenih 21 godinu života. Pored toga, ukazano je i na korektno držanje optuženog pred Sudom.

(iv) Navodi žalbe odbrane optuženog Novaka Poluge

86. Žalbom je obrazloženo da zaključak Suda da je djelo naročito teško jer su svi oštećeni civili, dakle zaštićeni objekat u smislu člana 142. KZ SFRJ, predstavlja okolnost koja čini obilježje krivičnog djela, te stoga ne može biti cijenjena kao otežavajuća niti olakšavajuća okolnosti. Bitan faktor jeste stepen krivične odgovornosti koji se utvđuje pravilno i potpuno utvrđenim oblikom vinosti.

(v) Navodi žalbe odbrane optuženog Dragana Šekarića

87. Za odbranu ovog optuženog Sud nije pravilno odmjerio kaznu s obzirom na olakšavajuće okolnosti. Tako žalba osporava navode paragrafa 345. presude da Sud nije našao olakšavajuće okolnosti na strani optuženog, uspoređujući ga s navodima presude po sklopljenom sporazumu o priznanju krivnje Miće Jovičića, kojom su cijenenje i njegove porodične prilike. Dalje, na osnovu činjenice da su svi optuženi osuđeni na identičnu kaznu zatvora zaključuje da nije učinjena individualizacija kazne. U konačnici braniteljica je ukazala na međunarodni pravni standard da otežavajuća okolnost koja je istovremeno i element krivičnog djela, ne može predstavljati otežavajući faktor prilikom odlučivanja o kazni.

(vi) Navodi žalbe odbrane optuženog Miodraga Mitrašinovića

88. Pored toga što su brojni dokazi da nije učinio krivično djelo za koje se tereti, žalbom je naglašeno da je optuženi postupao s nadom da će dokazati svoju nevinost, te je surađivao s pravosudnim organima BiH, iako je u vrijeme pokretanja istrage živio i radio u Crnoj Gori, te je redovno prisustvao svakom ročištu. Stoga smatra da nema mjesta izricanju zatvorske kazne.

(vii) Nalazi apelacionog vijeća

89. Ispitujući odluku o krivičnopravnoj sankciji, u vezi sa žalbenim prigovorima Tužilaštva BiH, zatim branilaca optuženih Obrada Poluge, Novaka Poluge, Dragana Šekarića i Miodraga Mitrašinovića, te u skladu sa odredbom člana 308. ZKP-a BiH (prošireno dejstvo žalbe) u odnosu na optužene Olivera Krsmanovića, Petka Inđića i Radojicu Ristića, Apelaciono vijeće nalazi da su izrečene kazne zatvora optuženima pravilno odmjerene, pri čemu je prvostepeno vijeće pravilno utvrdilo i adekvatno cijeno sve okolnosti koje su u smislu člana 48. KZ-a BiH od značaja za odmjeravanje kazne. Naime, članom 48. stav 1. KZ-a BiH propisano je da će sud učiniocu krivičnog djela odmjeriti kaznu u granicama koje su zakonom propisane za to krivično djelo, imajući u vidu svrhu kažnjavanja i sve okolnosti kako olakšavajuće, tako i otežavajuće, koje utiču na to da kazna bude veća ili manja.

90. Tako Apelaciono vijeće nalazi da je prvostepeno vijeće u pobijanoj presudi ispravno vodilo računa o propisanom okviru kazne za ovo djelo, te da je izrečena sankcija srazmjerna težini zločina, pa je žalba Tužilaštva u ovom dijelu odbijena kao neosnovana. Dakle, Apelaciono vijeće nalazi da je kazna zatvora u trajanju od po 13 godina za svakog

optuženog, srazmjerna počinjenom zločinu u odnosu na propisanu sankciju pri čemu je prvostepeno vijeće imalo u vidu i jačinu ugrožavanja zaštićenog dobra.

91. S druge strane, a ispitujući odluku o kazni u pogledu žalbi odbrana optuženih, ovo vijeće nalazi da sa aspekta ostvarenja svrhe kažnjavanja, i to kako specijalne tako i generalne prevencije, nema osnova za izricanje kazne zatvora u kraćem trajanju. U tom pogledu ovo vijeće nalazi da je prvostepeni sud u paragrafima 341.-348. pobijane presude iznio pravilne zaključke u vezi sa odlukom o kazni, a koje takve prihvata i ovo Vijeće, nalazeći da njihova pravilnost nije dovedena u sumnju.

92. Što se tiče prigovora kojim se ukazuje na izostanak individualizacije kazni, ovo vijeće napominje da su okolnosti konkretnog slučaja, a prije svega doprinos optuženih, gdje su optuženi skoro na isti način podjednako učestvovali u zločinu, takve prirode da nije moguće na drugačiji način odmjeriti kazne u odnosu na prvostepenu presudu.

76. Iz naprijed navedenih razloga, na osnovu člana 313. ZKP BiH, vijeće Apelacionog odjeljenja je donijelo odluku kao u izreci presude.

Zapisničar
Pravni savjetnik
Nedim Muminović

PREDSJEDNICA VIJEĆA
SUDIJA
Amela Huskić

POUKA O PRAVNOM LIJEKU: Protiv ove presude žalba nije dozvoljena.